МАТЕРІАЛИ

СТУДЕНТСЬКОГО-КУРСАНТСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

ІРПІНЬ – 2020

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
СТУДЕНТСЬКО–КУРСАНТСЬКОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

8 листопада 2019 року

м. Ірпінь

УДК 351.74(06)
ББК 67.401.133я431
С91

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України (протокол від 10. 02. 2020 № 2).

Організаційний комітет інтернет-конференції

Голова:

Чмелюк В. В. – проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, к.ю.н.

Заступник голови:

Грищук В.Л. – начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.ю.н.;

Гарбовський Л.А. – доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.ю.н., доцент.

Члени організаційного комітету:

Параниця С.П. – заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.ю.н., доцент;

Бадьора С. М. – доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.пед.н.;

Антоненко С.А. – доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.н. з фіз.вих. та спорту, доцент.

Сучасні тенденції організації служби в правоохоронних органах : тези доповідей інтернет-конференції, 8 листопада 2019 року. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 77 с.

Опубліковано тези доповідей наукових і науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України з питань: нормативно-правового забезпечення організації служби в правоохоронних органах; рівня професійної підготовки як одного із критеріїв заняття вакантної посади; конкурсу як способу визначення кандидата на посаду.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ 5

Сергій АНТОНЕНКО Природа та сутність правоохоронної діяльності 6

Сергій БАДЬОРА Роль та діяльність правоохоронних органів у механізмі забезпечення прав і свобод громадян 12

Інна БОСАК Нормативно-правове регулювання правоохоронної діяльності у сфері забезпечення національної безпеки України 18

Каріна СЕМЕНЮК Адміністративно-правові засади протидії корупції в органах внутрішніх справ в Україні 22

Ростислав КОСТЕНКО Правове забезпечення управління органами національної поліції України 28

Інна ЧОРНА Особливості нормативно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення національної безпеки України 33

СЕКЦІЯ 2. РІВЕНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК ОДИН ІЗ КРИТЕРІЇВ ЗАНЯТТЯ ВАКАНТНОЇ ПОСАДИ 37

Віктор ГРИЩУК, Надія ДУМА Запровадження певних аспектів досвіду зарубіжних країн у професійній підготовці спеціалістів-правоохоронців щодо вітчизняної практики 38

Андрій ЛИСЕЮК Кримінальний аналіз як елемент інформаційного забезпечення діяльності податкової міліції 42

Тетяна БАННА Якісна підготовка – фундамент служби в правоохоронних органах 46

Інна ЧОРНА Удосконалення професійної підготовки як один із важливих етапів заміщення вакантної посади 50

Олексій ВАДІВАНОВ Аналіз професійної підготовки правоохоронних органів до роботи в екстремальних умовах 54

СЕКЦІЯ 3. КОНКУРС ЯК СПОСІБ ВИЗНАЧЕННЯ КАНДИДАТА НА ПОСАДУ 60

Антон ЗВЄРЄВ Конкурс кандидата на посаду поняття, правове регулювання, міжнародний досвід 61

Сергій ПАРАНИЦЯ Аналіз конкурсних процедур відбору в системі правоохоронних органів 64

Ростислав КОСТЕНКО Зарубіжний досвід конкурсного заміщення посад державних службовців 68

Леонід ГАРБОВСЬКИЙ Додаткові гарантії захисту прав особи під час кримінального провадження 73

СЕКЦІЯ 1.
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

ПРИРОДА ТА СУТНІСТЬ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Антоненко Сергій Анатолійович
професор кафедри спеціальних дисциплін
та організації професійної підготовки,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
Університет державної фіскальної служби України

Одним із головних завдань держави та її органів Конституція України визначає забезпечення законності та правопорядку в суспільстві, захист прав і свобод людини, охорону прав і законних інтересів державних та недержавних організацій, трудових колективів і громадських об'єднань, боротьбу зі злочинами та іншими правопорушеннями.

Діяльність більшості державних органів не обмежується розв'язанням зазначених, але обмежених завдань – завдань безпосередньої охорони законності та правопорядку, захисту прав і свобод людини й громадянина, боротьби зі злочинами та іншими правопорушеннями. Разом із тим їхніми основними завданнями є вирішення економічних питань, питань культури, науки, освіти, обороноздатності та державної безпеки, зовнішньої політики, економічного співробітництва з іншими країнами тощо. Деякі функції щодо охорони законності та правопорядку вони здійснюють як другорядні поряд з виконанням своїх основних завдань.

Державна діяльність охоплює найбільш важливі сфери життя громадянського суспільства, його взаємовідносин з державними органами. Розв'язання проблем, пов'язаних із забезпеченням нормального функціонування економіки, здійснення зовнішньої політики, створення умов для розвитку культури, науки та освіти, підтримка обороноздатності та забезпечення національної безпеки держави, а також виконання інших важливих функцій є змістом цієї багатогранної діяльності. Як складне системне явище, державна діяльність включає цілу низку підсистем, а саме: господарську, зовнішньополітичну, законотворчу діяльність тощо.

Спеціально забезпеченням законності та правопорядку, захисту прав і свобод людини і громадянина, боротьби зі злочинами та іншими правопорушеннями займається значно менше коло органів, які спеціально створені для виконання функцій правоохоронної діяльності й, відповідно, іменуються правоохоронними.

Законом України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» до правоохоронних органів віднесені: органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, митні органи, органи охорони державного кордону, органи державної податкової служби, органи державної контрольно-ревізійної служби, органи рибоохорони, органи державної лісової охорони, інші органи, що здійснюють правозастосовчі або правоохоронні функції.

Такий досить умовний перелік правоохоронних органів пояснюється насамперед тим, що законодавчо чітко не визначено поняття правоохоронної діяльності. На нашу думку, законодавцю слід, по-перше, визначитись з терміном «правоохоронна діяльність», по-друге чітко окреслити коло правоохоронних органів. Не можна погодитись з тим, що в законі ототожнюються поняття правозастосовчої й правоохоронної функцій стосовно правоохоронних органів. Більше того, якщо правоохоронна функція державних органів визнається в праві, то у формі правозастосування можуть здійснюватись різноманітні функції, а тому термін «правозастосування» слід використовувати як форму здійснення функцій. Звідси цілком логічно було б стверджувати, що правоохоронні органи здійснюють шляхом правозастосування правоохоронну функцію.

Щоб виділити критерії, за якими ті чи інші органи можуть бути віднесені до правоохоронних, слід усвідомити природу та ознаки правоохоронної діяльності держави. Цей термін і поняття введені в юридичний обіг на початку 60-х рр. XX ст. Чинне законодавство чітко не закріплює поняття правоохоронної діяльності, отже, досі йдуть активні

суперечки, висловлюються різні думки про те, які органи слід вважати правоохоронними.

Деякі вчені-юристи вважають, що терміном «правоохоронні органи» охоплюються всі державні органи й громадські організації, певною мірою наділені правоохоронними функціями. Інші пропонують розглядати це поняття у широкому (всі державні органи, які наділені певними повноваженнями в галузі контролю за дотриманням законності й правопорядку) і вузькому (державні органи, спеціально створені для забезпечення законності й правопорядку, боротьби зі злочинністю і яким з цією метою надані повноваження застосовувати передбачені законом заходи примусу та перевиховання правопорушників, – суд, органи юстиції, прокуратури, внутрішніх справ, безпеки) розумінні. Немає однозначності в розумінні цього поняття й серед практичних працівників самих правоохоронних органів.

Тому, на нашу думку, найбільш раціонально розглядати поняття правоохоронної діяльності через призму основних завдань тих органів, які здійснюють таку діяльність, їх функцій та наданих законодавством повноважень для виконання покладених на них обов’язків.

Дискусійним до цього часу залишається питання про те, чи є суди правоохоронними органами. На підставі ряду ознак суд не відносять до правоохоронних органів держави, зазначаючи при цьому, що суд є особливою гілкою влади і здійснює особливу функцію – правосуддя, яку за Конституцією іншим органам виконувати заборонено. Втім, виходячи з іншого твердження про те, що суд є правовою гарантією законності й забезпечує охорону прав та свобод людини й громадянина, можна зробити висновок, що саме суд є головним правоохоронним органом. І навпаки, виключення суду з числа правоохоронних органів заперечує тезу про здійснення ним охорони права.

При визначенні діяльності того чи іншого органу як правоохоронної необхідно враховувати функціональний критерій, але правоохоронні функції

передусім необхідно певним чином класифікувати. На наш погляд, слід погодитись з деякими авторами, що всі правоохоронні функції поділяють на:

головні;

другорядні або допоміжні.

До головних правоохоронних функцій належать ті, що безпосередньо пов'язані з боротьбою зі злочинністю та правопорушеннями, які тягнуть за собою адміністративну відповідальність (у т. ч. фінансові та адміністративно-господарські санкції). Іншими словами, функції, пов'язані з боротьбою з порушеннями, які тягнуть за собою юридичну відповідальність у сфері публічного права. Боротьба зі злочинністю передбачає три основні напрями: 1) загальна організація боротьби; 2) профілактика злочинності; 3) власне правоохоронна діяльність.

Отже, до головних правоохоронних функцій слід віднести: 1) профілактичну (профілактика правопорушень, які тягнуть за собою юридичну відповідальність у сфері публічного права); 2) захисну (захист життя, здоров'я, прав, свобод та законних інтересів фізичних осіб); 3) охорону громадського порядку, громадської безпеки й власності; 4) ресоціалізаційну (ця функція є найбільш характерною для органів і служб у справах неповнолітніх; служб, що здійснюють адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі); 5) оперативно-розшукову; 6) розслідування злочинів; 7) судового розгляду справ; 8) розгляду справ про адміністративні правопорушення; 9) розгляду справ про фінансові та адміністративно-господарські правопорушення (тобто розгляд справ про адміністративні правопорушення, вчинені юридичними особами або громадянами-підприємцями); 10) виконання вироків, рішень, ухвал і постанов судів, постанов органів дізнання й досудового слідства та прокурорів.

Виконання саме цих функцій потребує специфічного правового, організаційного, кадрового, інформаційного, матеріально-технічного,

фінансового, наукового та іншого забезпечення, що зумовлює необхідність створення спеціальних служб забезпечення.

До другорядних та допоміжних правоохоронних функцій слід віднести: 1) контрольну (наглядову); 2) дозвільну (надання дозволів на здійснення певної діяльності, в т. ч. підприємницької, або вчинення певних дій); 3) праворозʼяснювальну (в т. ч. надання правової допомоги); 4) аналітичну або методичну; 5) інформаційну (інформування інших державних органів, у т. ч. правоохоронних); 6) нормотворчу (з правом видання актів міжвідомчого характеру); 7) координаційну.

Правоохоронні органи виконують й інші функції, які взагалі не можна віднести до правоохоронних: розвідувальну, забезпечення урядового зв'язку, надання соціальної допомоги (крім власне ресоціалізації громадян) тощо.

Розглядаючи повноваження органів, які здійснюють правоохоронну діяльність, слід зазначити, що працівникам усіх цих органів надане право пред'являти обов'язкові вимоги щодо припинення правопорушень, входити у відповідні приміщення, право мати доступ до документів і матеріалів, необхідних для проведення перевірки, безперешкодно і безоплатно отримувати їх або вилучати примусово. Лише іноді ці права обмежуються певними умовами. Право вимагати від уповноважених осіб проведення перевірок, ревізій, інвентаризацій надається лише суддям, працівникам органів прокуратури, міліції, податкових органів та органів контрольно-ревізійної служби. Працівникам інших правоохоронних органів закон такого права не надає. Право вимагати виділення спеціалістів для проведення перевірок мають тільки судді, працівники органів прокуратури та контрольно-ревізійної служби. Зрозуміло, що такими правами доцільно наділити б і працівників інших правоохоронних органів.

Під правоохоронною діяльністю слід розуміти правозастосовчу діяльність з охорони права спеціально уповноважених на те органів за встановленою в законі процедурою і полягає в розгляді юридично значущих справ, виявленні правопорушень та обвинуваченні осіб, винних у їх

вчиненні, у застосуванні до правопорушників примусових заходів, регламентованих законом, а також у представництві й захисті прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : прийнята 28 червня 1996р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992р. №. 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992, № 27, ст. 38.

3. Бандурка О. М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення. Х. : Основа, 1996. 440 с.

4. Гуценко К. Ф., Ковалев М. А. Правоохранительные органы : учебник. Под ред. К. Ф. Гуценко. Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. Изд. 5, пер. и доп. М. : Зерцало, 2000. 382 с.

5. Лихова С. Про визначення поняття «правоохоронні органи». *Рад. право*. 1984. № 11. С. 74–76.

6. Тевлін Р. Про поняття «правоохоронні органи» у вузькому та широкому розумінні. *Рад. право*. 1985. № 7. С. 52–54.

7. Лукашевич В. Г. Правоохоронна діяльність органів внутрішніх справ: вступ до спеціальності : навч. посіб. Запоріжжя : Юрид. ін.-т МВС України, 1998. 276 с.

8. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб : Закон України від 4 березня 1998 року № 160/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998, № 35, ст.236.

9. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність: закони і коментарі : навч. посіб. / авт. і упоряд. : М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Атіка, 2001. 512 с.

10. Молдован В. В. Правоохоронні органи: опорні конспекти : курс лекцій. К. : Юмана, 1998. 160 с.

11. Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів : Закон України від 04.02.94 № 3925-XII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3781-12.

12. Осадчий В. І. Правоохоронні органи як суб'єкти кримінально-правового захисту. *Право України*. 1997. № 11. С. 71–75.

РОЛЬ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У МЕХАНІЗМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН

Бадьора Сергій Миколайович
доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, кандидат педагоггічних наук,
Університет державної фіскальної служби України

Розбудова України як демократичної, правової, соціальної держави, закріплення в Конституції України положення про найвищу соціальну цінність людини, її життя й здоров'я, честі й гідності, недоторканності та безпеки вимагає формування нових підходів до захисту прав громадян. Реальна можливість здійснення й захисту основних прав громадян конкретною особою забезпечується насамперед юридичними механізмами тієї або іншої держави. Забезпечення прав і свобод громадян – це створення умов, необхідних для здійснення прав людини, і напрями державної діяльності (сприяння реалізації прав людини, охорона й захист прав і свобод громадян). Саме держава зобов'язана забезпечити кожну людину, якщо її права порушено, ефективними засобами правового захисту.

Найважливішим чинником реального забезпечення прав і свобод громадян поряд із їх визнанням, дотриманням і повагою є гарантування, яке здійснюється за допомогою специфічних засобів – гарантій, що надають усім елементам правового статусу особи реального змісту, завдяки яким стає можливим безперешкодне здійснення прав і свобод, їх охорона від можливих протиправних посягань та захист від незаконних порушень.

Ставлення державної влади до прав і свобод громадян є показником гуманності суспільства та ступеня набуття державою демократичності. З огляду на міжнародні та європейські стандарти в основу діяльності правоохоронних органів щодо захисту прав громадян покладаються такі принципи:

1) верховенства права;

2) законності;

3) визнання людини найвищою соціальною цінністю;

4) пріоритетності її природних прав;

5) забезпечення прав і свобод людини як основного обов'язку правової демократичної держави, її правоохоронних органів;

6) право громадян на захист своїх прав;

7) відновлення прав потерпілого від злочину, підвищення ролі громадських правозахисних організацій та участі їх у формуванні державної правової політики;

8) забезпечення через демократичні процедури контролю за здійсненням державними органами своїх повноважень;

9) відповідності законодавства з прав людини міжнародним нормам і стандартам тощо.

Функціонування українського суспільства в якісно новому стані відбувається за постійних економічних і соціально-політичних змін, що передбачає необхідність забезпечення охорони громадського порядку, особистої безпеки громадян, усіх форм власності та життєво важливих інтересів суспільства й держави. Саме тому місце правоохоронних органів в Україні визначається їх функціональною спрямованістю, а саме: на захист прав і свобод людини й громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України; на запобігання порушенням прав і свобод людини й громадянина та сприяння їх поновленню; на здійснення оперативно-службової діяльності відповідно до Конституції України, законодавства, міжнародних стандартів у цій галузі; на

поліпшення й подальший розвиток міжнародного співробітництва в галузі захисту прав і свобод людини й громадянина; на забезпечення рівності всіх перед законом та запобігання будь-яким формам дискримінації щодо реалізації людиною своїх прав і свобод; на сприяння правовій поінформованості населення та захист конфіденційної інформації про особу.

Конституційні норми, спрямовані на забезпечення державою реалізації, охорони й захисту прав, свобод і законних інтересів людини й громадянина, вимагають від правоохоронних органів послідовно спрямовувати свою правозастосовну діяльність на забезпечення добробуту людини, ґрунтуючись при цьому на принципі верховенства положень, закріплених в Основному Законі України, дотримання якого є однією з головних умов створення демократичної, соціальної, правової держави. Його реалізація пов'язується з втіленням у життєдіяльність суспільства формули «дозволено все, що не заборонено законом».

Забезпечення, гарантованість, реалізація, охорона й захист прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина передбачають не лише відповідну діяльність державних органів, а й активні дії в межах закону самого носія гарантованих Конституцією України прав і свобод із поновлення ним свого порушеного права без звернення до компетентних органів. Правоохоронні органи повинні сприяти реалізації цього положення.

Проблема захисту прав і свобод людини від протиправних посягань різко загострилася. Сучасний стан злочинності, її негативний вплив на всі сфери суспільного життя потребують вжиття дієвих заходів для зміни ситуації, що склалася, посилення соціальної ролі правоохоронних органів у захисті прав і свобод громадян, охороні громадського порядку, боротьбі зі злочинністю, особливо з її організованими, агресивними й насильницькими формами.

Згідно із чинним законодавством України правоохоронні органи повинні гарантувати громадянам України та всім, хто перебуває на її території тимчасово, забезпечення відповідних умов реалізації їх прав і

свобод. Гарантувати їх використання означає забезпечувати сприятливі умови, за яких закріплений у законі статус людини та громадянина набуває не лише юридичного, а й фактичного змісту для кожної особи. Держава має гарантувати основні права, свободи людини, що означає забезпечувати належні умови для користування ними, а також захищати їх від правопорушень. Правоохоронні ж органи повинні виконувати свої завдання неупереджено, у точній відповідності до закону. Жодні виняткові обставини або вказівки посадових осіб не можуть бути підставою для будь-яких незаконних дій чи бездіяльності.

Характерною особливістю діяльності правоохоронних органів, зокрема й органів внутрішніх справ, є те, що вони в стосунках з окремою особою представляють усе суспільство, а під час захисту його інтересів часто змушені в межах, установлених законом, вдаватися до обмеження прав і свобод цієї особи. Однак таке обмеження постає виключно з визнання поваги прав і свобод інших осіб, дотримання вимог моралі, громадського порядку, загального благополуччя.

Якість роботи правоохоронних органів значною мірою залежить від її правового врегулювання, виконання обов’язків, поставлених перед їх працівниками. Ці обов’язки повинні базуватися на принципах гуманності та дотримання прав і свобод громадян. Щоб діяльність правоохоронних органів була більш результативною, необхідно детально регламентувати її за допомогою нормативно-правових актів. У сучасних умовах реформування правоохоронної системи це є особливо потрібним.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Зростання злочинності, збільшення фактів порушень громадського порядку, корупції, режим антитерористичної операції на фоні безперервного спаду виробництва та зростаючого безробіття породжують у громадян невпевненість, зневіру в тому, що правоохоронні органи, особливо міліція, можуть забезпечити нормальні умови для життя, праці й відпочинку громадян. Це вимагає пильної уваги до вдосконалення роботи правоохоронних органів,

протиставлення кримінальному свавіллю й беззаконню не лише авторитету та сили права, а й переконання громадян у необхідності та глибокій зацікавленості в зміцненні правопорядку й законності, забезпеченні ділових стосунків між працівниками правоохоронних органів і громадянами.

Правоохоронні органи вирішують широке коло завдань, пов'язаних із захистом прав, свобод і законних інтересів громадян. Із сутності права постає, що реалізація конституційних прав і свобод громадян не можлива без забезпечення цих прав організаційно-виконавчою діяльністю державних органів та посадових чи службових осіб, оскільки діяльність останніх є свідченням реальності свободи особи, необхідним фактором переходу правових можливостей користування благами, закріпленими в Конституції України, в практику життєдіяльності кожної людини, громадянина в нашій державі. Тому дуже важливо визначити роль і значення держави в цілому, окремих її органів у забезпеченні реалізації конституційних прав і свобод громадян. У цьому важливу роль відіграє ефективна діяльність правоохоронних органів. Їх функції в механізмі реалізації прав і свобод громадян, як уже зазначалося, є різноманітними: від створення гарантованих умов їх реалізації в громадських місцях до захисту злочинно порушених таких умов із застосуванням найсуворіших за законом примусових заходів.

Охарактеризовано діяльність правоохоронних органів держави в механізмі забезпечення прав і свобод громадян. Описано роль правоохоронних органів держави у забезпеченні прав і свобод громадян. Визначено основні принципи діяльності правоохоронних органів в Україні щодо забезпечення правопорядку, а також щодо захисту прав і свобод громадян.

Список використаних джерел:

1. Тацій В.Я. Утвердження і забезпечення прав та свобод людини – головний конституційний обов'язок демократичної, правової, соціальної держави. *Вісник Академії правових наук України*. 2000. № 4(23). С. 3–19.

2. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : [підручник для слухачів та курсантів вузів МВС України] / за ред. І.П. Голосніченка, Я.Ю. Кондратьєва. К. : КМУЦА, 1999. 178 с.

3. Адміністративне право України : [підручник для юрид. вузів і фактів] / за ред. Ю.П. Битяка. Х. : Право, 2000. 520 с.

4. Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в процесі правоохоронної діяльності : матер. міжвуз. наук.практ. конф. (м. Донецьк, 27 квітня 2001 р.) / гол. ред. І.Г. Кириченко. Донецьк : ДІВС, 2001. 656 с.

5. Ануфрієв М.І. Органи внутрішніх справ на рубежі тисячоліть. *Науковий вісник Дніпропетровського юридичного інституту МВС України*. 2000. № 1. С. 3–15.

6. Негодченко О.В. Забезпечення прав та свобод людини органами внутрішніх справ України : [монографія]. Д. : Поліграфіст, 2002. 416 с.

7. Ануфрієв М.І. Проблеми реалізації норм Конституції України в діяльності органів внутрішніх справ. *Конституція України – основа модернізації держави та суспільства* : матер. наук. конф. (м. Харків, 21–22 червня 2001р.) / упоряд. : Ю.М. Грошевий, М.І. Панов. Х. : Право, 2001. С. 80–85.

8. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1906-15.

9. Кононова Л.Н. Некоторые аспекты уважения прав граждан в деятельности органов внутренних дел. *Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ* : зб. наук. праць. 2002. № 1(7). С. 154–160.

10. Букач В.В. Особливості забезпечення міліцією конституційних політичних прав та свобод громадян. *Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в процесі правоохоронної діяльності* : матер. міжвуз. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 27 квітня 2001 р.) / гол. ред. І.Г. Кириченко. Донецьк : ДІВС, 2001. С. 594–602.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Босак Інна Анатоліївна
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Буток Олена Володимирівна
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки,
Університет державної фіскальної служби України

На сучасному етапі розвитку України велике значення приділяється належному правовому забезпеченню діяльності всіх суб'єктів державного управління і, зокрема, правоохоронних органів. Від рівня нормативно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів залежить як ступінь захищеності людини та суспільства, так, значною мірою, і перспективи розвитку самої держави.

Таке завдання правоохоронних органів як забезпечення національної безпеки і оборони мають бути в діяльності держави позачерговими, оскільки від стану національної безпеки залежить саме існування держави.

Важливі питання розробки нормативно-правових засад діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення внутрішньої безпеки держави, суспільства і громадянина досліджували такі вчені, як В. Авер'янов, О. Бандурка, М. Білоконь, В. Галунько, К. Гусєва, О. Єщук, А. Комзюк, М. Левицька, В. Ліпкан, О. Негодченко, Г. Новицький, М. Пендюра, І. Петрова, В. Пєтков, В. Плішкін, Г. Пономаренко, Д. Цвігун та ін.

Як відомо, правове регулювання діяльності правоохоронних органів – це ефективний державний вплив на ці органи з метою їх організації відповідно до завдань суспільства й держави, в інтересах захисту прав і свобод громадянина, який забезпечується певною системою нормативно-правового регулювання. Сутністю нормативно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення внутрішньої безпеки

країни є нормативне закріплення правил діяльності цих органів у даній сфері [1, с.448].

Під нормативно-правовим регулюванням розуміють здійснення визначеної нормативно-правовими актами, теорією та практикою державного управління однорідної діяльності посадовими та службовими особами правоохоронних органів, за допомогою якої реалізується їх компетенція з питань забезпечення національної безпеки держави.

Особливе місце в системі нормативно-правових актів, які регулюють діяльність правоохоронних органів у сфері забезпечення національної безпеки займають закони. До них слід віднести, по-перше, закони, що визначають статус правоохоронних органів, на які покладено забезпечення прав і свобод людини у сфері охорони громадського порядку та громадської безпеки; по-друге, кодифіковані законодавчі акти; по-третє, закони, що регулюють забезпечення прав і свобод людини у сфері боротьби правоохоронних органів з окремими видами злочинів та правопорушень; по-четверте, закони, що регламентують діяльність правоохоронних органів щодо забезпечення прав і свобод певних категорій осіб; по-п’яте, закони, що регламентують громадський контроль за правоохоронною діяльністю [2].

Окрему ланку в системі державного нормативно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення національної безпеки становлять підзаконні нормативно-правові акти, які повинні конкретизувати норми законів, тобто організаційно забезпечувати їх дію. Вони регулюють найбільш важливі сторони діяльності правоохоронних органів (визначення їх правового статусу, форм та методів діяльності, взаємодії між собою тощо), а тому суворе їх дотримання становить основу законності управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави. Ці акти повинні своєчасно реагувати на ситуацію, що складається в боротьбі зі злочинністю, порушеннями правопорядку [2].

Окремо необхідно виділити групу правових актів, серед яких особливе місце належить нормативно-правовим (відомчим) актам МВС України. Цей

вид нормативно-правових актів визначено як виданий з дотриманням установленої законодавством процедури, міністром внутрішніх справ України або особою, яка виконує його обов'язки, в односторонньому порядку підзаконний письмовий документ, що має державно-владний характер, яким установлюються, змінюються або скасовуються правові норми, що стосуються широкого кола осіб або окремих напрямків діяльності й розраховані на багаторазове застосування у сфері внутрішніх справ [3, с. 504].

До складу правових основ державного регулювання діяльності правоохоронних органів належать також міжнародно-правові документи [4, с.128].

Як передбачає Конституція України, чинні міжнародні документи, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою, є частиною національного законодавства України (ч. 1 ст. 9) [5].

Слід зазначити, що всі міжнародні акти є вкрай необхідні для того, щоб діяльність правоохоронних органів України відповідала міжнародним стандартам діяльності правоохоронних органів у реалізації ними завдань забезпечення національної безпеки, захисту інтересів суспільства, прав і свобод громадян [6, с.103-105].

За часи незалежності України органами державної влади в напрямі реалізації нормативно-правових засад діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення внутрішньої безпеки держави і суспільства зроблено чимало зусиль, однак здійснювані заходи не привели до формування оптимальної системи правового регулювання їх діяльності у цій сфері.

Тому назріла необхідність вжиття цілого комплексу заходів, спрямованих як на формування системи нормативно-правових актів, об'єднаних цілями і завданнями щодо ефективного забезпечення національної безпеки, так і відповідної системи забезпечення національної безпеки з чітким визначенням нормативно-правового статусу правоохоронних органів.

Таким чином, специфіка нормативно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів у сфері національної безпеки в сучасних умовах залежить, насамперед, від реальних завдань цих органів щодо забезпечення внутрішньої безпеки країни, необхідних для демократичного розвитку суспільства. А це передбачає необхідність змін не лише методів регулювання, а й зміну самих принципів та пріоритетів у здійснюваній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Пономаренко Г.О. Управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави: адміністративно-правові засади. 2007. 448 с.

2. Криштанович М.Ф. Державне регулювання нормативно-правових засад діяльності ОВС у сфері забезпечення національної безпеки України. URL: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-1/doc/6/02.pdf.

3. Ковальська В. В. Організаційно-правові засади діяльності міліції в системі правоохоронних органів держави. *Золота миля*. 2008. 504 с.

4. Римаренко Ю. І. Міжнародно-правові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтриманні правопорядку. *Інститут держави і права ім. В. М. Корецького*. 2002. 128 с.

5. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96.

6. Рудой К. М. Впровадження в практичну діяльність ОВС міжнародних правових актів. *Основні напрямки реформування ОВС в умовах розбудови демократичної держави :* матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 2006 р. С. 103– 105.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ В УКРАЇНІ

Семенюк Каріна Сергіївна
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Гарбовський Леонід Антонович
доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації
професійної підготовки, кандидат юридичних наук, доцент,
Університет державної фіскальної служби України

Становлення України як незалежної, демократичної держави, формування в ній реально діючих інститутів державного управління, побудова громадянського суспільства неможливі без вивчення процесів, що відбуваються у всіх сферах її суспільного життя. Одним із таких соціальних явищ, яке потребує ретельного дослідження та аналізу, є корупція, що набуває ознак системності, та поширює свій негативний вплив на всі сфери людського життя, укорінюючись у суспільстві як протиправний засіб досягнення певних цілей та суспільних благ для окремих індивідів та груп у цілому. Прояви корупції на даному етапі розвитку нашої країни спостерігаються все частіше, охоплюють більші масштаби і набувають великих розмірів. Зважаючи на вищезазначене, у сфері протидії корупції в Україні зроблено досить багато, зокрема прийнято спеціальний антикорупційний закон та низку інших законодавчих актів антикорупційного спрямування, схвалено Концепцію боротьби з корупцією, розроблено спеціальну антикорупційну програму, проголошено курс на посилення протидії цьому явищу, запроваджено систематичне проведення організаційних заходів за участю керівників правоохоронних та інших державних органів з питань протидії корупції тощо [1, с. 185].

Однак, ці та інші заходи, що здійснюються в державі та суспільстві, поки що не мали відчутних позитивних результатів і до сьогоднішнього моменту не можуть продемонструвати помітних результатів у подоланні та викоріненні корупції з повсякденного життя. Під поняттям «корупція» (від

лат. corrumpere – псувати) розуміється протиправна діяльність, яка полягає у використанні службовими особами їх прав і посадових можливостей для особистого збагачення; підкупність і продажність громадських і політичних діячів. Корупцію можливо класифікувати за багатьма критеріями: за типами взаємодіючих суб'єктів (громадяни і дрібні службовці, фірми і чиновники, нація і політичне керівництво); за типом вигоди (отримання прибутку або зменшення витрат); за спрямованістю (внутрішня і зовнішня); за способом взаємодії суб'єктів, ступенем централізації, передбаченістю тощо. Безпосередньому осмисленню корупції як соціального, економічного, політичного, правового явища присвячено праці відомих учених В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, Ю. Бауліна, Д. М. Бахрака, Ю. П. Битяка, В. К. Колпакова, А.Т. Комзюка, Є.В. Курінного, Д.М. Лук'янця, О.Г. Кальмана, Є.В. Немержицького, М.І. Мельника, В.В. Сташиса, А.О. Селіванова, С.Г. Стеценко, О.В. Ткаченко, С.А. Шалгунової, які внесли помітний внесок у вирішенні цієї проблематики, проте, на жаль, даний феномен залишається досить поширеним і потребує розроблення механізму активної протидії.

Однією із форм прояву корупції, яка негативно впливає на результати боротьби із злочинністю, створює перешкоди для нормального функціонування державного апарату, загрожує подальшому розвитку правової, економічної, політичної та інших сфер суспільного життя, порушуючи основоположний принцип кожної держави (верховенство права) та зменшуючи віру в поняття «справедливості», є корупція в органах внутрішніх справ. Корупційні прояви серед правоохоронців негативно сприймаються суспільством, що підриває імідж міліції серед громадян та зменшує кількість осіб, які вірять у спроможність захисту їх від злочинності та гарантуванню їх прав і свобод органами внутрішніх справ. Факти корупції всередині правоохоронних органів особливо вражають суспільство і громадськість, знижуючи авторитет вищезазначених органів та зменшуючи довіру до всієї системи державної влади. Корупція в ОВС негативно впливає на результати боротьби зі злочинністю. Вона є тим фактором, який сприяє

уникненню злочинців від відповідальності, а також є основою для порушення самими співробітниками ОВС службової дисципліни, що регламентується Законом України «Про дисциплінарний статут ОВС України», та принципу законності, гарантованого Конституцією України. Головними передумовами існування корупції в ОВС і в державі в цілому є криза всього суспільства, яка спотворює суспільні відносини в державі, пріоритетом яких стала гонитва більшості громадян за легкою наживою, збагаченням, що супроводжується нехтуванням моральних цінностей, нестабільність політичної ситуації, яка призводить до частих змін керівництва державних установ різного рівня, постійні кризові явища, які пов‘язані з економічними процесами в державі і значною мірою позначаються на рівні життя пересічних громадян України (вищеназвані передумови можна віднести до загальних), а також існують спеціальні передумови, котрі стосуються безпосередньо виконання покладених на співробітників ОВС функцій і проходження служби. Існування даного явища серед працівників правоохоронного відомства не може залишитися не поміченим і не внести жодних змін у суспільство. Ці зміни носять дестабілізуючий характер, а саме: перешкоджають нормальному функціонуванню органів влади та державного управління; стоять на заваді нормальному функціонуванню правоохоронної системи держави та заважають ефективній роботі; порушують встановлений порядок здійснення повноважень співробітниками органів внутрішніх справ; надають незаконні привілеї особам, які не мають права на їх отримання, підпорядковують діяльність окремих співробітників їхнім особистим інтересам; підривають засади правової держави, перешкоджають побудові громадянського суспільства в цілому. Варто також зазначити, що фізичні особи, які одного разу вже стикалися з корупцією на своєму шляху, у разі порушення їхніх прав та інтересів не звертаються до міліції за допомогою, а вдаються до пошуків інших шляхів та засобів для відновлення порушених прав, серед яких – вчинення правопорушення чи, навіть, злочину, що в свою чергу призводить до поширення правового нігілізму.

Аналізуючи негативний вплив корупції, у загальному контексті характерною та узагальнюючою є думка М.І. Мельника про те, що корупція є одним із основних чинників роздвоєння суспільства, умовно кажучи, на офіційне і неофіційне. Унаслідок цього в рамках суспільства паралельно співіснують дві соціальні підсистеми: одна з них базується на правових та моральних засадах, інша – на використанні протиправних засобів, таких як підкуп, неправомірне надання пільг та переваг тощо [2, с. 47]. Складність даного явища потребує розроблення механізму протидії корупції. Оперування терміном «протидія» є більш доцільним, ніж боротьба, не зважаючи на те, що «боротьба» використовується у назві спеціалізованого законодавчого акту, оскільки кінцевим результатом будь-якої боротьби є перемога явища, проти якого вона здійснювалася, натомість загальновизнаним серед науковців є той факт, що побороти злочинність, зокрема і корупцію, яка є сукупністю різних правопорушень, зокрема і злочинних, неможливо, і навпаки – протидія не передбачає в результаті обов'язкової перемоги або чиєїсь поразки. Одним із напрямків протидії корупції є здатність суб'єктів боротьби з цим явищем виявляти факти корупційних діянь з подальшим притягненням винних осіб до юридичної відповідальності. Така діяльність потребує певних знань, пов'язаних із юридичною кваліфікацією діянь, які підпадають під ознаки корупції, а також практичних навичок та умінь застосовувати передбачені законом заходи, метою яких є виявлення фактів корупційних діянь. Систему державних органів, які здійснюють боротьбу корупцією, становлять: спеціально створені для боротьби з корупцією державні органи; державні органи, які беруть участь у боротьбі з корупцією у межах виконання покладених на них інших основних функцій; державні органи, на які покладається обов'язок сприяти спеціальним підрозділам по боротьбі з корупцією у межах виконання покладених на них основних функцій, пов'язаних із здійсненням контрольних та наглядових повноважень; органи, які здійснюють правозастосовчу функцію. Визначаючи основні напрями боротьби з

корупцією на сучасному етапі розвитку держави та суспільства треба, враховувати те, що корупція є наслідком, а не причиною негараздів у економічній, політичній та соціально-культурних сферах. Пошук ефективних шляхів подолання цього явища треба здійснювати на основі удосконалення законодавства та державного регулювання всіх сфер життя суспільства. Головні зусилля потрібно спрямувати на профілактику корупційних діянь з урахуванням вимог сьогодення та прогнозів на найближчу перспективу, усунення причин корупції в Україні, а також притягненні до відповідальності корупціонерів. Адміністративно-правовий механізм протидії корупції – сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права, до якого входять органічні та функціональні складові частини [2, с. 64],тобто правове регулювання даного явища нормами адміністративного права, спрямоване для досягнення єдиної мети – зменшення і як наслідок – подолання в цілому корупції у всіх сферах суспільного життя. Доцільно зазначити, що вчені, мають іноді розбіжності у поглядах на адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією.

Аналіз наявних у науковій літературі поглядів дає підстави зробити висновок, що основний акцент робиться на наступні групи адміністративно-правових заходів [3]:

- заходи адміністративного запобігання, що мають на меті не дозволити вчинити протиправний вчинок, та спрямовані на попередження та запобігання правопорушенням з ознаками корупції;
- заходи адміністративного припинення призначені для того, щоб не дозволити розвинутися межам протиправної поведінки, запобіганню настання суспільнонебезпечних наслідків;
- заходи адміністративної відповідальності за вчинення корупційних діянь та інших правопорушень з ознаками корупції;

- організаційно-правові заходи боротьби з корупцією, які доцільно поділити на: заходи організаційного характеру, які спрямовані на належне виконання службових обов'язків та поведінку посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави та заходи, які спрямовані на підвищення рівня правової культури громадян, не сприйняття та осуду фактів корупції у суспільстві.

Антикорупційні заходи повинні охоплювати всі сфери діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави, поєднувати у собі ідею несприйняття громадянами корупції, як соціального явища, активної участі громадських організацій, а також підтримку держави та відповідальність за вирішення завдання подолання корупції. Ефективність запровадження заходів протидії корупції серед співробітників органів внутрішніх справ залежатиме від системності та узгодженості цих заходів з іншими нормативно-правовими актами, які регулюють питання організації проходження служби в підрозділах органів внутрішніх справ.

Отже, основними напрямами протидії корупції серед співробітників органів внутрішніх справ мають бути: удосконалення антикорупційного законодавства; формування в органах внутрішніх справ сучасного управлінського апарату; превенція корупції; удосконалення заходів щодо виявлення, розслідування, розгляд фактів корупційних діянь, а також притягнення винних осіб до передбаченої законом відповідальності за корупційні правопорушення у всіх випадках їх вчинення.

Список використаних джерел:

1. Відповідальність за корупційні діяння, правові засади відшкодування збитків, завданих внаслідок їх вчинення : навч.-метод. матеріали / Ю. В. Баскакова, В. М. Гаврилюк, П. В. Качанова, Г. О. Усатий ; упоряд. О. В. Жур. К. : НАДУ, 2013. 108 с.

2. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): монографія. К.: Юридична думка, 2004. 400 с.

3. Нинюк М., Нинюк І. Корупція як фактор загрози національній безпеці та суспільному ладу України. *Історико-правовий часопис*. 2015. № 2 (6). С. 71-76.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Костенко Ростислав Сергійович
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Буток Олена Володимирівна
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін
та організації професійної підготовки,
Університет державної фіскальної служби України

Сучасний етап реформування правоохоронних органів зумовлює необхідність створення ефективної державної політики в правоохоронній сфері, оновлення існуючих механізмів управління правоохоронними органами, зокрема й органами поліції. Однією з найважливіших передумов ефективності управління органами поліції є гарантування комплексного та узгодженого правового забезпечення управління органами поліції (тобто розроблення відповідної нормативно-правової бази). Саме на рівні нормативно-правових актів мають створюватися пріоритетні напрями управління органами поліції, визначатися коло суб'єктів, відповідальних за її реалізацію, закріплюватися шляхи взаємодії органів і підрозділів поліції, окреслюватися проблемні питання, пов'язані з процесом управління органами поліції, та пропонуватися шляхи їх вирішення.

Вагома соціальна роль управління органами поліції та особливе місце, яке цей процес посідає в державному механізмі, зумовлюють актуальність формування цілісної нормативно-правової бази, у якій мають бути визначені всі необхідні механізми реалізації органами поліції правоохоронної функції держави. Значення правового забезпечення управління органами поліції зумовлюється тим, що саме завдяки праву й правовому регулюванню відбувається впорядкування суспільних відносин, забезпечується виділення

та закріплення прав і свобод особи та інших учасників публічно-правових правовідносин, створюються відповідні правові механізми їх забезпечення й захисту [1, с. 166]. Отже, наявність належного правового забезпечення управління органами поліції є одним із дієвих засобів узгодження діяльності органів і підрозділів поліції із сучасними умовами розвитку України.

Проблем правового забезпечення управління органами поліції, кадрового забезпечення їх діяльності різною мірою були висвітлені в працях С. М. Алфьорова, М. І. Ануфрієва, О. М. Бандурки, В. С. Венедіктова, М. І. Іншина, А. Т. Комзюка, В. В. Коновалова, Л. М. Колодкіна, Ю. Ф. Кравченка, М. Н. Курка, О. А. Лупала, Н. П. Матюхіної, Л. І. Миськів, В. А. Мінаєва, Г. М. Мякішева, О. Ю. Синявської, А. А. Стародубцева, В. П. Пєткова, А. Н. Роша, А. В. Фатули, В. М. Шамарова, Р. В. Шаповала, І. М. Шопіної, О. Н. Ярмиша та інших учених. Однак щодо питання нормативно-правового забезпечення управління цими органами та підготовки кадрів національної поліції України, то наукові дослідження із цієї проблематики мають вибірковий характер.

Правове регулювання реалізації правоохоронної функції держави – це специфічний вид правового впливу адміністративно-правових форм та засобів, які в єдності становлять механізм правового регулювання управління органами поліції, на діяльність відповідних суб'єктів з метою забезпечення їх нормального функціонування та ефективного виконання покладених на них обов'язків у сфері підтримання законності та правопорядку, охорони та захисту прав і свобод громадян, протидії злочинності у всіх її проявах.

Систему регулювання управління органами національної поліції України доцільно розділити на дві частини – статичну та динамічну. Статистична включає в себе правові норми, які регламентують специфіку управління органами поліції. Інші ж елементи системи управління органами поліції (інституційна складова частина, принципи, форми й методи, правовідносини та ресурсна складова частина) виступають динамічним складником. Механізм правового регулювання управління органами поліції –

це динаміка, забезпечення реального функціонування всієї статичної єдності елементів. Ефективність правового механізму управління органами поліції полягає у грамотному поєднанні статичного та динамічного складників. Доцільно буде зазначити що, і статична, і динамічна складові правового механізму управління органами поліції є повністю рівноцінними за свої значенням у механізмі та роллю яку він відіграє в цьому управлінні. Проте, якщо статистична складова не буде належним чином налагоджена, то ефективність усього механізму буде мінімальною: статична складова забезпечує належне функціонування динамічної складової, тобто без одної не має місця й інша.

Невід'ємною складовою механізму правового регулювання управління органами поліції є правове забезпечення, тобто статична складова. Особливе значення даної складової пояснюється тим, що в сучасному суспільстві, характерною рисою якого є державна організація, базова управлінська діяльність опосередковується правовим регулюванням, оскільки лише за допомогою права, яке завдяки сукупності власних ознак є найдієвішим засобом регулювання суспільних відносин, а також правового інструментарію видається можливим забезпечення оптимального функціонування соціальної системи та досягнення визначених перед суспільством цілей.

Діяльність щодо управління органами поліції, як і будь-яка інша діяльність, має регламентуватися відповідними нормативно-правовими актами, тобто порядок та особливості її здійснення повинні бути чітко визначені на законодавчому рівні. Основу правового забезпечення управління органами поліції становлять нормативно-правові акти, які за своєю юридичною природою поділяються на закони та підзаконні нормативно-правові акти. Закони, які посідають провідне місце в системі нормативно-правових актів, є нормативно-правовими актами представницького вищого органу державної влади (або громадянського суспільства /безпосередньо народу/), які регулюють найважливіші питання

суспільного життя, установлюють права і обов'язки громадян, мають вищу юридичну чинність і приймаються з дотриманням особливої законодавчої процедури [2, с. 316]

В Україні створено основні засади правового забезпечення управління органами поліції. До числа нормативно-правових актів, що регламентують особливості реалізації правоохоронної функції держави, належать наступні:

1. Міжнародні правові акти. Ці документи слугують правовою основою взаємодії або міжнародного співробітництва правоохоронних органів України з правоохоронними структурами інших країн [3, с, 189].
2. Конституція України.
3. Законодавчі акти.
4. Підзаконні нормативно-правові акти, до яких належать укази та розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади у вигляді наказів, інструкцій та положень, нормативні акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.
5. Акти індивідуальної дії, які видаються на підставі конкретних юридичних норм (індивідуальне регулювання). Індивідуальне регулювання – це впорядкування поведінки людей за допомогою актів застосування норм права, тобто індивідуальних рішень, розрахованих на одну конкретну життєву ситуацію [2, с. 495]. Індивідуальні акти поширені в практиці державно-управлінської діяльності, оскільки вони найбільшою мірою відповідають її виконавчому призначенню та є найважливішим засобом оперативного вирішення поточних питань управління [4, с. 204].

Основними ознаками правового забезпечення управління органами поліції є:

– тісний зв'язок з державою;

– доцільність;

– комплексний характер та системність;

– владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування;

– поєднання нормативно-правового та індивідуального регулювання;

– цілеспрямований, організований та результативний характер;

– упорядкованість та ін.

Отже, у результаті аналізу об'єктивних і суб'єктивних чинників повинні прийматись рішення про значущість та основні напрями концептуалізації державної політики у сфері управління органами поліції. У Концепції державної політики у сфері управління органами поліції обов'язково повинні відображатися такі ключові моменти, як: –реально існучий рівень правового розвитку та перспективні напрями модернізації правового механізму управління органами поліції; – рішення Президента України про обрання й затвердження курсу стратегічного розвитку правоохоронної сфери загалом та органів поліції зокрема; – основні напрями, які мають бути закріплені у відповідних різнорівневих, галузевих, спеціальних концептуальних, доктринальних і програмних документах, що будуть прийматись у межах реалізації державної політики у сфері управління органами поліції; – система заходів щодо подолання негативних тенденцій, які мають місце під час реалізації державної політики у сфері управління органами поліції; – фактори, що здійснюють вплив на якісну реалізацію державної політики у сфері управління органами поліції, та шляхи підвищення ефективності такої політики.

Список використаних джерел:

1. Добкін М. М. Місцеві державні адміністрації України: становлення, розвиток та функціонування: монографія. Х. : Золота миля, 2012. 567 с.

2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник ; пер. з рос. О. Ф. Скакун. Х. : Консум, 2001. 704 с.

3. Смирнов М. І. Сутність і правова природа міжнародного співробітництва держав у сфері кримінального процесу. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2004. № 1. С. 189;

4. Степаненко К. Взаємодія міліції з поліцейськими організаціями іноземних країн. *Право України*. 2003. № 3. С. 148–151.

5. Неугодніков А.А. Специфіка правових актів індивідуальної дії. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 45. С. 204–207.

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Чорна Інна Михайлівна
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Буток Олена Володимирівна
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організіції професійної підготовки,
Університет державної фіскальної служби України

На сучасному етапі розвитку України змінюється місце і роль держави в житті суспільства, змінюється доктрина держави й особистості, змінюються визнані цінності, які захищаються державою. У зв’язку з чим складається ситуація, що визначається глибокою соціально-економічною кризою і охоплює всі сфери суспільного життя, що становить реальну загрозу національній безпеці України. Найважливіша роль у забезпеченні її внутрішньої безпеки стоїть перед правоохоронними органами.

Нова роль права, правового регулювання управлінської діяльності в правоохоронних органів виражається в тому, що в змісті цих явищ соціальної дійсності такі методи управлінської діяльності, як командування, висування вимог, повинні змінюватись на компроміс, забезпечення, захист. Відповідно, управлінська діяльність у правоохоронних органах України має бути віддзеркаленою в нормативно-правових актах і мати суто правовий, законний характер.

Мета роботи полягає у дослідженні стану та особливостей нормативно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів, а також визначення можливих рекомендацій і напрямків щодо вдосконалення спеціального законодавства.

Проблеми нормативно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів у контексті забезпечення національної безпеки

України залишаються недостатньо дослідженими, однак в юридичній та управлінській науці завжди були предметом дослідження, що призвело до опублікованння великої кількість статей, збірників, монографій, підручників. Окремі аспекти питання були висвітленні в праці вчених: О.М. Бандурки, О.К. Безсмертного, Ю.П. Битяка, В.С. Венедиктова, В.Н. Гаращука, І.П. Голосніченка, В.Л. Грохольського, Є.В. Додіна, Р.А. Калюжного, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, Я.Ю. Кондратьєва, С.О. Кузніченко, О.Є. Луньова, В.П. Пєткова, О.П. Рябченко, В.О. Соболєва, О.Ф. Скакуна, М.М. Тищенка, Г.В. Фороса, В.К. Шкарупи, А.Ф. Штанька, В.І. Щербіни, О.Н. Ярмиша, Х.П. Ярмаки та ряду інших авторів. Створення науково визначеної системи нормативно-правового забезпечення національної безпеки органами внутрішніх справ нині лише започатковується і її формування можливе тільки з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду [3].

Правоохоронні органи – державні органи, що на підставі законодавства держави здійснюють правоохоронну (правозастосовну та правозахисну) діяльність.

Діяльність правоохоронних органів спрямована на забезпечення законності і правопорядку, захист прав та інтересів громадян, соціальних груп, суспільства і держави, попередження, припинення правопорушень, застосування державного примусу або заходів громадського впливу до осіб, які порушили закон та правопорядок.

Правове регулювання діяльності правоохоронних органів – це ефективний державний вплив на ці органи з метою їх організації відповідно до завдань суспільства й держави, в інтересах захисту прав і свобод людини і громадянина, який забезпечується певною системою нормативно-правового регулювання [4]. У контексті національної безпеки регулювання здійснюється шляхом правового визначення законодавчих засад цієї діяльності, її стратегії, основних напрямів і завдань на певний період.

Основний зміст нормативно-правових актів становлять норми, які регулюють суспільні відносини в різних галузях права [1, с. 29-39].

Особливої актуальності питання нормативно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення національної безпеки набули з прийняттям 19 червня 2003 р. Закону України «Про основи національної безпеки України» [5] (став першим нормативно-правовим актом українського законодавства у сфері забезпечення національної безпеки).

У зв'язку з відсутністю конкретних підходів до формування системи законодавства та основ нормотворчості у правовому регулюванні діяльності правоохоронних органів, організація вимагала певної систематизації, залежно від рівня їх нормативно-правового регулювання.

Перший рівень являє собою впорядковану сукупність нормативно-правових актів, у яких закріплюються основи реалізації функцій цих органів у зазначеній сфері [2, с. 170]. Цей рівень простежується у законах «Про основи національної безпеки», «Про міліцію», указах Президента, постановах Уряду і наказах МВС.

Наступний рівень – програмний або тактичний, де застосовуються норми-правила поведінки, що безпосередньо регулюють діяльність правоохоронних органів щодо забезпечення національної безпеки в конкретних умовах. Він складається з програм захисту об'єктів внутрішньої безпеки і простежується у національній програмі боротьби з корупцією від 10 квітня 1997 року, Комплексній програмі профілактики злочинності на 2001 – 2005 роки від 25 грудня 2000 року, Комплексній програмі профілактики правопорушень на 2007 – 2009 роки, Загальнодержавній програмі адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Плановий рівень є останнім та найефективнішим засобом нормативно-правового регулювання, оскільки, цільове планування і розумне державне управління є розвитком діяльності правоохоронних органів.

Отже, особливості нормативно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів у сфері національної безпеки України в сучасних умовах залежить від реальних завдань цих органів необхідних для

демократичного розвитку суспільства, що передбачає зміну принципів та пріоритетів у здійснюваній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Дашо Т.Ю. Роль органів внутрішніх справ у забезпеченні прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. *Державотворення та правотворення в Україні: проблеми та перспективи*: матеріали Другої звітної наук. конф. / М-во внутр. справ, Львів. держ.ун-т внутр. справ. Л., 2008. С. 29-39.
2. Криштанович М. Нормативно-правове регулювання діяльності органів внутрішніх справ у сфері забезпечення національної безпеки України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2014. Вип. 1. С. 165-174. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2014_1_20
3. Ліпкан В. А. Проблеми законодавчого забезпечення національної безпеки. *Українське право*. 2015. №1 (16). С.107-120.
4. Петрова І. П. Нормативно-правове регулювання організації і діяльності міліції України: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2004. 210 с.
5. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 черн. 2003 р. №064-IV. Відом. ВРУ. 2003. №39. Ст.351

СЕКЦІЯ 2
РІВЕНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК ОДИН ІЗ КРИТЕРІЇВ ЗАНЯТТЯ ВАКНТНОЇ ПОСАДИ

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПЕВНИХ АСПЕКТІВ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ ЩОДО ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАКТИКИ

Грищук Віктор Леонідович,
начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, кандидат юридичних наук,
Університет державної фіскальної служби України
Дума Надія Валеріївна,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
Університет державної фіскальної служби України

Актуальна необхідність щодо професійно-посадового розвитку працівників правоохоронних органів має суттєву конкретику, а не лише абстрактний характер, і обумовлена реаліями розвитку як на державному, так і на світовому рівні.

Ускладнення та детермінація посадового та професійного розвитку зумовлено специфікою проходження служби та сучасними підвищеними вимогами до кандидата на посаду правоохоронця. Підвищення професіоналізму державної служби в органах характеризується змістом та характером праці, а також модифікацією старих та створенням нових напрямків, спеціальностей. У понятті «професіоналізація» відображаються якісні зміни, які зазнають об’єктивовані форми праці (посади, робочі місця, вимоги до людини, її здібності).

«Розкриття міри зрілості різновидів суспільної практики як професійних видів праці, тобто таких, для виконання яких потрібні спеціально сформовані у людини якості – професійні здібності. У змісті поняття «професіоналізація» віддзеркалюються і зміни, що відбуваються у людини в процесі підготовки її до професійної діяльності, а також під час виконання нею спеціальних операцій (прийомів, дій, рухів), обов’язків, особливостей її поведінки в певних умовах праці» [3].

Дослідженням даного питання займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як В. Авер’янова, С. Алексєєва, А. Альохіна, О. Бандурка, К. Бєльський, В. Горшеньов, Є. Додіна, М. Іншина, Р. Калюжного, В.

Коваленко, Ю. Козлова, Б. Лазарєв, В. Манохін, Т. Мотренка, Н. Нижника, О. Петришин, О. Рябченко, М. Студенікіна, Л. Явич, О. Якуба.

Ми вважаємо, що провідну роль у підготовці конкурентно спроможного спеціаліста-правоохоронця, відіграє вища освіта, яка закладає підвалини свідомого сприйняття специфіки професії та готує майбутнього захисника до застосування теоретичних знань у здійсненні своїх безпосередніх функцій. Перш за все, необхідно застосовувати зарубіжний досвід високорозвинених країн світу, та впроваджувати його на території України.

В Європі сформувалися різні моделі підготовки поліцейської освіти, а саме: – німецька, яка передбачає обов'язкове проходження практики й підвищення кваліфікації перед призначенням вищої посади. Навчання поліцейського за німецькою моделлю підготовки на всіх трьох рівнях загалом триває – 7,5 років;

– французька, яка у власній концепції використовує централізований принцип управління освітою. Тривалість навчання – 4,5 років;

– британська, яка у власній концепції використовує децентралізований принцип управління освітою. Цій системі притаманне надання поліцейському лишень вузької спеціалізації [1].

Прикладом реалізації напряму юридичної освіти є ідея Народних поліцейських академій у Великобританії, програма підготовки представників громадськості, які допомагають реалізовувати правоохоронну діяльність, яка передбачає залучення громадян до роботи в добровільній (спеціальній) поліції. Метою діяльності поліцейської вечірньої школи, створеної у 1977 році, стала ідея покращення розуміння характеру і завдань поліцейської діяльності [2].

Необхідно зазначити, що пристосований до умов сучасності поліцейський зобов'язаний мати сукупність обов'язкових показників, а саме: не лише мати високий рівень знань й необхідні для цього інтелектуальні здібності, а й мати змогу регулярно поповнювати інформаційні здобутки,

здійснювати аналітичну діяльність та розвиватись у професійному та індивідуальному аспектах. Щодо лідерства та керівних посад обов'язковою умовою є перманентний приріст спеціалізованих знань, вольовий характер та вміння раціонально розподіляти ресурси та виконувати поставлені тактичні та стратегічні цілі.

Цікавим і слушним є досвід країн учасниць ЄС, а саме те, що в 11 з 27 країн випускники поліцейських закладів освіти першого і другого рівнів отримують освіту, що еквівалентна до відповідної освіти цивільних вишів. Позаяк, поліцейські заклади освіти усіх трьох рівнів держав ЄС інтегровані до Болонського процесу, тому всі випускники мають можливість обіймати посаду поліцейського не лише на батьківщині, але і, в будь-якій країні Євросоюзу, а також займати посади в цивільних структурах своєї країни або іншої держави ЄС [1].

Завдяки якісному здійсненню освітнього процесу у фахових спеціалізованих навчальних закладах освіти, працівники країн ЄС досягають високого рівня професіоналізму та стають готовими до повноцінного виконання службових обов'язків. Правоохоронець у Великобританії, Франції, Бельгії, Німеччині та інших країнах зобов'язується до постійного розвитку, про який було зазначено вище, адже це обумовлено його просуванням по кар'єрній ієрархічній структурі. Ранг, чин, грошове забезпечення, а також соціальні пільги залежать від кваліфікації та професіоналізму працівника.

Безперечно, досвід країн Європейського Союзу, свідчить, що ефективна правоохоронна діяльність спирається на партнерство, об'єднання зусиль органів публічної влади, громадськості за для вирішення актуальних проблем суспільного розвитку. Тому важливим на шляху вдосконалення практичної підготовки фахівців у юридичній сфері є орієнтація на формування у курсантів вміння працювати в команді, побудову координаційних зв'язків [1].

Отже, здійснивши аналіз необхідного інформаційного базису, нами було зроблено наступні висновки, які формуються на поєднанні вітчизняного та зарубіжного досвіду. Ми вважаємо за необхідне виділити такі фактори. Що потребують розвитку, а саме: підвищення вимог до спеціалістів-правоохоронців, та конкретна їх фіксація в нормативно-правовій базі; обґрунтування стратегії модернізації підготовки кадрів; не допускати зменшення грошового утримання для здійснення різних рівнів освітнього процесу, а також здійснення реформування концепції підготовки та прийняття на посаду кандидатів. Ми вважаємо, що доцільно було б запровадити у вітчизняну практику принцип, яким керуються провідні країни ЄС, тобто «ранг, чин, грошове забезпечення, а також соціальні пільги залежать від кваліфікації та професіоналізму працівника», та затвердити його на законодавчому рівні.

Список використаних джерел:

1. Кісіль З. Р. До питання професійної підготовки працівників правоохоронних органів у сучасних умовах: міжнародний досвід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2017. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsp/01_2017/4.pdf.

2. Личенко І. В. Напрям вдосконалення юридичної освіти та підготовки працівників правоохоронних органів України на основі використання Європейського досвіду. 2017. URL: https://cyberleninka.ru/article/v/napryami-vdoskonalennyayuridichnoyi-osviti-ta-pidgotovki-pratsivnikiv-pravoohoronnih-organiv-ukrayini-na-osnovi-vikoristannya.

3. Шексиня С. В. Управление персоналом современной организации. М.: ЗАО «Бизнес-школа Интел-Синтез», 1998. 352 с.

КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ

Лисеюк Андрій Миколайович,
заступника начальника кафедри оперативно-розшукової діяльності,
кандадат юридичних наук,
Університет державної фіскальної служби України

Відповідно до ст.ст. 71-72 Податкового кодексу України інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності державної податкової служби – це комплекс заходів із збору, опрацювання та використання інформації, необхідної для виконання органами державної податкової служби покладених на них функцій та завдань [1].

Для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності державної податкової служби використовується інформація, що надійшла:

– від платників податків та податкових агентів;

– від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та Національного банку України;

– від банків, інших фінансових установ

– інформація про наявність та рух коштів на рахунках платника податків;

– від органів влади інших держав, міжнародних організацій або нерезидентів;

– від підрозділів податкової служби та митних органів – за результатами податкового контролю.

Для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності також використовується інша інформація, оприлюднена як така, що підлягає оприлюдненню відповідно до законодавства або добровільно чи за запитом надана органу державної податкової служби в установленому законом порядку. Як випливає зі змісту поняття, «інформаційно-аналітичне забезпечення» включає в себе дві складові частини: інформаційне забезпечення та аналітичну роботу.

Для того, щоб з’ясувати сенс поняття «інформаційне забезпечення» потрібно дещо заглибитись у його зміст. Ключову роль тут відіграє інформація, під якою законодавець розуміє будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

У контексті роботи оперативних підрозділів податкової міліції важливо не просто забезпечити їх інформацією, але й надати її вчасно, при цьому бажано у обробленому спеціалістами-аналітиками, тобто комунікабельному вигляді. До того ж така інформація має бути потенційно вірогідною та мати оперативну цінність, тобто містити конкретні факти, важливі для здійснення оперативно-розшукової діяльності. Саме у такому випадку оперативні працівники можуть вчасно виявити та розкрити податковий злочин.

З цього приводу слушною є думка авторів роботи «Розыскная работа органов внутренних дел», які стверджують, що успішне вирішення завдань боротьби зі злочинністю багато в чому залежить від своєчасності отримання і використання достовірної інформації про осіб, що замислюють, готують або вже вчинили злочини, про місця концентрації злочинних елементів, про обставини, що сприяють вчиненню злочину.

Одразу слід зазначити, що кримінальний процес та оперативно-розшукова діяльність є тісно переплетеними один з одним і водночас різними видами правоохоронної діяльності [2]. Як стверджує А. Л. Аганесян, до певної міри можна вважати, що добування необхідної інформації для потреб кримінального процесу відбувається під час оперативно-розшукової діяльності її суб’єктів [3]. Тому й інформаційне забезпечення кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності є міцно переплетеним та нерідко інтегрованим до єдиної системи із розділенням повноважень щодо доступу до тих чи інших відомостей. .

Інформаційне забезпечення податкової міліції потрібно розглядати як структурний елемент інтегрованої правоохоронної системи. Воно має дуже велике значення не лише для попередження та розкриття злочинів, але й для

правильної оцінки оперативної обстановки та визначення ефективності роботи податкової міліції. Результати загального аналізу оперативної обстановки дозволяють, зокрема, розкрити і оцінити загальний стан злочинності, її структуру і динаміку, зокрема рівень поширеності тих або інших видів злочинів, зіставити виявлені тенденції з об'єктивними змінами соціального середовища на різних макрорівнях тощо.

Принциповою відмінністю кримінального аналізу від інформаційно-аналітичної діяльності є можливість отримання нової, раніше невідомої ініціатору розробки оперативно-значимої інформації не лише про події та об'єкти, але і про причинно-наслідкові зв'язки, додаткові кваліфікуючі ознаки (стійкість, згуртованість, наявність внутрішньої ієрархії в групі, розподілення ролей тощо). Крім того, з'являється реальна можливість оперативного прогнозування ймовірних подій [4].

У результаті це утворює інформаційно-аналітичні передумови для розробки перспективних (річних, п'ятирічних) планів посилення боротьби із злочинністю, зміцнення оперативних позицій в певних регіонах, економічних зонах тощо. Під час вивчення оперативної обстановки працівникам податкової міліції значно допомагає такий елемент інформаційного забезпечення як результати оперативно-економічного аналізу факторів, що впливають на рівень та якісну характеристику податкової злочинності.

П. Цигикал в своїй роботі «Кримінальний аналіз як елемент системи інформаційного забезпечення оперативно-розшукової діяльності» зазначає, що під час проведення аналізу злочинності виконується аналіз її суті, обсягу, динаміки та розвитку злочинності або різних її видів (категорій злочинів) на окремих територіях та протягом визначеного відрізку часу. Результати виконання цього аналізу можуть бути представлені у таких аналітичних формах: графіки, статистичні зведення, письмові звіти. У ході даного аналізу отримуються відповіді на такі питання: де знаходяться основні гарячі точки злочинності, яка модель та структура дій злочинців, розміщення у часі та просторі злочинних дій. Крім того, аналіз злочинності дає відповідь, які

превентивні та репресивні дії можуть бути найбільш результативно застосовані і на яких напрямках, в якому напрямку почне розвиватися злочинність після застосування превентивних чи репресивних дій [5, с. 237; 6].

Протягом здійснення даного аналізу потрібно враховувати специфіку економіки як регіону, де здійснюється аналіз, так і сусідніх з ним, а також його географічне розташування та ментальність мешканців. З використанням інформаційного забезпечення керівні органи можуть оцінити ефективність роботи органу податкової міліції нижчого рівня, і не лише за статистичними показниками, але й чітко побачивши наявні оперативні позиції на місцях, стан роботи з негласним апаратом, проаналізувавши якісний склад оперативного підрозділу тощо.

Слід зазначити, що кримінальний процес та оперативно-розшукова діяльність є тісно переплетеними один з одним і водночас різними видами правоохоронної діяльності.

Тому й інформаційне забезпечення кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності є міцно переплетеним та нерідко інтегрованим до єдиної системи із розділенням повноважень щодо доступу до тих чи інших відомостей.

Таким чином, інформаційне забезпечення податкової міліції потрібно розглядати як структурний елемент інтегрованої правоохоронної системи. Воно має дуже велике значення не лише для попередження та розкриття злочинів, але й для правильної оцінки оперативної обстановки та визначення ефективності роботи податкової міліції.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.

2. Приндак Є.П. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності щодо розкриття злочинів, пов’язаних із ухиленням від сплати податків, зборів (обов’язкових платежів). *Наукові записки Львівського*

університету бізнесу та права. 2012. Вип. 9. С. 39-43. file:///C:/Users/ASUS/Downloads/Nzlubp_2012_9_11%20(2).pdf

3. Аганесян А. Л. Теоретические и правовые основы использования результатов оперативнорозыскной деятельности при расследовании преступлений: дисс. … канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Владимир, 2005. 186 с.

4. Яніцкі М. Оперативний кримінальний аналіз : навч.-практ. посіб. / М. Яніцкі ; переклад І. Родюка / за редакцією Міжнародної організації з міграції Республіка Польща. 2009. 86 с.

5. Цигикал Петро Кримінальний аналіз як елемент системи інформаційного забезпечення оперативно-розшукової діяльності. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України Серія: військові та технічні науки*. 2017. С 234-240

6. Кіреєва О. С. Використання альтернативних аналітичних інструментів у кримінальному аналізі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія : військові та технічні науки : наукове видання / [голов. ред. Олексієнко Б. М.]. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2016. № 4(70). С. 64–76.

ЯКІСНА ПІДГОТОВКА – ФУНДАМЕНТ СЛУЖБИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

Банна Тетяна Валеріївна
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, кандидат юридичних наук, доцент,
Університет державної фіскальної служби України

Висока соціальна значимість виконання професійних обов’язків співробітниками правоохоронних органів України висуває особливі вимоги

до форм і змісту їх професійної діяльності, діловим і особистим якостям, практичним навичкам.

Сутність сучасної концепції професійної освіти полягає в застосуванні спеціального підходу, який означає не тільки отримання майбутніми спеціалістами знань про способи фахової діяльності, але й засвоєння цих способів, тобто оволодіння комплексними професійними уміннями. Наприклад, професійний відбір та підготовка кадрів до вступу до органу Державної фіскальної служби є самостійною стадією реалізації кадрової політики і складається з багатьох елементів. Це комплексне дослідження особистості майбутнього працівника з метою прогнозування професійної придатності на основі аналізу наявних ділових, фізичних і психічних якостей.

Проблематиці професійної підготовки працівників правоохоронних органів присвячені наукові праці таких видатних науковців, як М. Ануфрієва, О. Бандурки, В. Бесчастного, І. Голосніченка, С. Гусарова, М. Іншина, А. Комзюка, Я. Кондратьєва, О. Кононова, Н. Матюхіної, В. Морозова, В. Пєткова, В. Плішкіна.

Сучасні політичні, соціальні, економічні потреби суспільства та держави визначають стратегічні напрямки, механізми та цілі реформування правоохоронної системи в Україні. Важливо також зазначити, що позиції спеціалістів – учених і практиків збігаються в головному: кадровий потенціал правоохоронних органів – це найважливіший компонент ефективної правоохоронної діяльності [1], тому одним з основних питань сьогодення є формування високопрофесійного кадрового корпусу служб, здатних якісно виконувати поставлені перед ними завдання, функції та обов’язки, реалізовувати надані права, оптимальної збалансованості чисельності, раціональне використання коштів державного бюджету, що виділяються на таку підготовку [2, с. 144].

Сучасний період розвитку нашої держави характеризується змінами у різних сферах життя, зокрема, масштабними перетвореннями, які відбуваються в системі Державної Фіскальної служби України.

Мета реформування ДФС на новостворюючий орган, такий як, Бюро фінансових розслідувань полягає в тому, щоб економічними злочинами займалися працівники маючи кращу підготовку і знання в цій сфері, тому рівень знань визначатиметься на конкурсній основі спеціальною комісією. Ця діяльність спрямована на посилення захисту прав та свобод українських громадян, викорінення корупції в правоохоронних органах, підвищення авторитету служби та рівня довіри з боку населення, гарантування громадського порядку та безпеки. Саме тому, особлива увага приділяється професійній підготовці працівникам, як суб'єктам реалізації захисної функції в державі. Для реалізації зазначеної мети необхідно визначити напрями професійної підготовки.

М. Іншин визначає перспективні напрями професійної підготовки, а саме: постійна, цілеспрямована організаційно-управлінська робота керівників (начальників) усіх рівнів, яка спрямована на удосконалення їх професійної майстерності; проведення занять на високому теоретичному і методичному рівні; належне методичне забезпечення занять із професійної підготовки; активне та свідоме ставлення до підвищення своєї майстерності; постійний та дієвий контроль за виконанням навчальних програм, теоретичних планів, а також засвоєнням матеріалу під час проведення занять в системі професійної підготовки; удосконалення фінансового забезпечення системи навчання; належне наукове супроводження професійної підготовки; міжнародне співробітництво з питань професійного навчання [3, с. 26].

Цілком справедливою є думка В. Посметного, що проблеми професіоналізму, як визначальної категорії професійної підготовки та умов, що його забезпечують, мають велике значення для існування і розвитку суспільства [4, с. 179]. Необхідно також пам'ятати, що саме під час професійної підготовки формуються стосунки особи, мотиви трудової і

професійної діяльності, трудові установки, рівень домагання, самооцінка, а також професійно важливі якості особи [5, с. 415].

Отже, аналіз ефективної професійної підготовки працівників правоохоронних органів України доцільно здійснювати за такою групою критеріїв:

– професійна спрямованість (бажання займатися професійною діяльністю, інтерес до роботи на займаній посаді, готовність освоїти специфіку службових дій, прагнення до службового зростання);

– спеціальні знання та вміння (вміння прийняти правильне рішення в складній ситуації професійної діяльності, військова та виконавська дисципліна, відповідальність, рівень фахової та військової фізичної підготовки).

Натомість, визначені пріоритетні напрями удосконалення професійної освіти у вищих спеціальних навчальних закладах України мають бути спрямовані, на нашу думку, формуванню особистості професійно компетентного правоохоронця, який володіє вміннями здійснювати ефективну професійну діяльність, оперує сучасними комунікативними та інформаційними технологіями, здатний до саморозвитку власного творчого потенціалу, мотивації фахової діяльності, самовиховання професійно необхідних якостей, адаптації до змін, є прихильником європейської та світової культур, загальнолюдської етики.

Список використаних джерел:

1. Даниленко О. Б. Особливості професійної підготовки фахівців правоохоронних органів у навчальних закладах провідних країн НАТО. *Вісник Національної академії Прикордонної служби України*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2015_5_6.

2. Кісіль З. Р. Професійна підготовка як різновид удосконалення службової діяльності співробітників органів внутрішніх справ України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 142–152.

3. Іншин М. І. Перспективні напрямки професійної підготовки державних службовців в Україні. *Право і безпека*. 2006. № 5 (1). С. 24–27.

4. Посметний В. В. Поняття професіоналізму працівників ОВС як визначальної категорії їх професійної підготовки. *Форум права: електрон. наук. фахове вид*. 2007. № 2. С. 179–184. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2007_2_30.pdf.

5. Кримська О. М. Форми забезпечення професійного зростання працівника. *Форум права: електрон. наук. фахове вид*. 2011. № 3. С. 414–418. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_3_69.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК ОДИН ІЗ ВАЖЛИВИХ ЕТАПІВ ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНОЇ ПОСАДИ

Чорна Інна Михайлівна
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Буток Олена Володимирівна
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін
та організації професійної підготовки,
Університет державної фіскальної служби України

Одним із важливих індикаторів сучасної державної політики є рівень служби в підрозділах правоохоронних органів, який безпосередньо залежить від удосконалення системи професійного навчання та якістю виконання обовязків. Реформування правоохоронних органів та удосконалення системи підготовки їх персоналу відбувається в умовах зміни розвитку суспільства, культури, духовно-моральних орієнтирів. Відтак ефективна професійна підготовка правоохоронців є нагальною вимогою на заміщення вакантної посади та важливим фактором зміцнення суспільного правопорядку, становлення демократичної, соціальної, правової держави з сучасною ринковою економікою.

Мета роботи полягає у висвітлені проблеми професійної підготовленості правоохоронців та можливі напрями їх вирішення.

Дане питання було предметом досліджень Балендра А. В., Ващенка І. В., Гіренка С. П., Гриценюк Л. І., Климентьєвої О. С. та інших науковців, проте ряд актуальних і практично значущих проблем у цій сфері потребують подальшої розробки.

Особливості розвитку вмінь зі службового спілкування в майбутніх правоохоронців детально описував О. В. Мисечко, який тлумачив термін «службове спілкування» як процес взаємозв'язку та взаємодії осіб, під час якого відбувається обмін інформацією та досвідом з метою виконання службових завдань, спрямований на досягнення певного результату, реалізацію поставленої мети [5].

Науковці В. І. Пліско та Р. М. Радзієвський обґрунтовують, що навчання майбутніх правоохоронців буде ефективним за умови наявності бази розширеного інформаційного потоку в єдиній електронній мережі різних типових і нетипових класифікованих ознак, притаманних потенційно небезпечним суб'єктам у такій кореляції: поведінка – ознаки – варіанти дій [7].

Професійна компетентність правоохоронців зумовлює не тільки оволодіння необхідними знаннями, вміннями та навичками, а й вміння їхнього кваліфікованого застосування при вирішенні завдань, що стоять перед ним, а також знанням законодавства з питань, що стосуються організації праці, підвищення кваліфікації, методів організації, планування та управління діяльністю, основ мотивації трудової поведінки.

Заміщення вакантних посад правоохоронців, це один із чотирьох видів процедур вступу на державну службу поряд із призначенням, зарахуванням і виборами. Конкурс застосовується в 95% випадків під час проведення заміщення вакантної посади та повинен забезпечувати конституційне право рівного доступу до державної служби громадян України.

Складність і відповідальність правоохоронної діяльності , їх особливий статус обумовили жорсткі вимоги до претендентів на вакантні посади в державні органи [4, с. 31]. До кандидатів на заміщення вакантної посади

відносять наступні вимоги: вік, оскільки при вирішенні питань про заміщення конкретних вакантних посад вік претендента слід оцінювати з урахуванням цілого ряду об'єктивних і суб'єктивних чинників (згідно ст. 24 Конституції України «Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [3, с. 9]», згідно з якою рівність прав жінки і чоловіка забезпечується наданням жінкам рівних із чоловіками прав можливостей, у тому числі у праці та винагороді за неї), стан здоров'я (наявність у претендентів хорошого фізичного і психічного здоров'я, фізичної підготовки, витривалості щодо стресових ситуацій), освіта, кваліфікацію, стаж роботи, психічні властивості особистості.

Ураховуючи публічність професійної діяльності правоохоронців до них висуваються підвищені вимоги й зі сторони професійної компетентності (теоретичної підготовленості), які передбачають наявність сукупності загальних та професійних знань, які слід постійно оновлювати та поповнювати відповідно до змін законодавчої бази, досягнень науки, розвитку інформаційних ресурсів тощо.

Слід відзначити, що в умовах зіткнення з представниками влади громадяни часто перебувають у збудженому емоційному стані й реагувати на появу правоохоронців можуть не завжди адекватно. У таких випадках помилкові дії правоохоронців частково пояснюються недостатньою озброєністю знаннями стосовно зовнішніх проявів загрози з боку порушника, низьким рівнем сформованості умінь ефективного спілкування з «проблемними людьми», умінь контролювати власний психічний стан під час виконання службових обов'язків, пов'язаних із спілкуванням з емоційно збудженими особами, умінь контролювати ситуацію та дії оточуючих без ескалації конфлікту, умінь тактично правильного виконання спеціальних дій пов'язаних з перевіркою документів, поверхневою перевіркою підозрілих осіб, під час зупинки автомобіля та інше [1].

Успішність налагодження контакту та як наслідок ефективність виконання службових завдань відчутно залежить від прояву позитивного

емоційного стану під час виконання службових обов'язків. Науковець Я. Г. Бондаренко зазначає: «…якою б адекватною не була мотивація та висока фізична підготовленість працівника ОВС, якщо в ситуації стресу він не зможе впоратись зі своїми емоціями, заспокоїтись, в нього відсутні навички оптимізації психічного стану під час виникнення напруги, навряд чи він матиме можливість професійно виконати свої службові обов'язки» [2].

Безперервний характер навчання має сприяти постійному поєднанню теоретичних знань з практичними навичками, оволодінню передовими методами та засобами роботи, створенню умов для інноваційної управлінської діяльності [6, с. 32].

Отже, удосконалення професійної підготовленості правоохоронців, є значною вимогою у даній сфері роботи із заміщенням вакантної посади, що забезпечує конституційне право рівного доступу до державної служби громадян України поряд з організаційними заходами. Правоохоронна діяльність вимагає сучасної розробки педагогічних моделей професійної компетентності, психологічної, фізичної, тактичної, стрілецької підготовленості та інтеграція їх в єдину педагогічну модель.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко В. В. Проблеми професійної підготовленості працівників підрозділів патрульної поліції URL: http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/download/12527/16961

2. Бондаренко Я. Г. Психолого-педагогічні особливості формування готовності майбутніх працівників патрульної поліції МВС України до професійної діяльності. *Шляхи покращення системи професійної підготовки правоохоронців до дій в екстремальних умовах* : зб. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. С. 25 – 28

3. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). К.: ПАЛИВОДА А. В., 2018. 76 с.

4. Круп’як Л.Б. Організація діяльності державного службовця: навч. посібник. Тернопіль: Крок. 2015. 243 с.

5. Мисечко О. В. Педагогічна технологія формування вмінь службового спілкування у майбутніх офіцерівприкордонників : автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2006. 20 с.

6. Організація діяльності державного службовця: навч. посіб. О.В. Захарова, О.О. Шумаєва, В.І. Мозговий, Л.Г. Вергазова, О.П. Соловцова, Л.М. Василишина. Донецьк, 2013. 342 с.

7. Пліско В. І., Радзієвський Р. М. Навчання майбутніх правоохоронців в умінні упереджувати розвиток конфліктної ситуації за суб’єктивними ознаками. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. 2015. Вип. 12 (92). С. 232 – 237. (Серія «Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт»). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ VchdpuPN _2015_129(2)__52.

АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ДО РОБОТИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Вадіванов Олексій Максимович,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Бадьора Сергій Миколайович
доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, кандидат педагогічних наук, доцент,
Університет державної фіскальної служби України

Розбудова і становлення правової держави в Україні здебільшого залежить від тих. хто захищає, охороняє права людини. Діяльність правоохоронних органів України є особливо ризикованою і небезпечною в умовах поєднання кризи в країні й подолання системного порушення прав людини, росту злочинності та кількості зброї на руках у злочинців, збільшення випадків актів тероризму. залякування населення. Ненормовані умови праці, постійний стрес, загроза життю та здоров'ю, нові форми

злочинності вимагають формування в правоохоронців професійної готовленості до роботи в екстремальних умовах.

Наявні дослідження в галузі підготовки правоохоронців до роботи в екстремальних ситуаціях В. Андросюка. Л. Казміренко. Я. Кондратьєва. М. Костицького. В. Синьова. Г. Туманова. С. Яковенка та ін. розкривали правові, психологічні, організаційні засади підготовки правоохоронців до роботи в екстремальних умовах. Позиції нового бачення сутності професійної підготовки курсантів представлено у працях О. Бандурки. В. Дяченка. І. Котєнєва С. Кузніченка. В. Лукашевича. В. Пліска.

В теорії професійної педагогіки розпочнемо з теоретико- методичних засад професійної підготовки фахівців у ВНЗ. які є базою підготовки працівників силових структур у ВНЗ України. Професійна діяльність правоохоронця - надзвичайно складна, напружена та небезпечна. Вона вимагає як спеціального професійного відбору, так і професійної підготовки їх до роботи в різних умовах, у тому числі в екстремальних, наслідком чого є формування їх готовності до дій в екстремальних ситуаціях. Екстремальними умовами роботи є такі умови його праці, що знаходяться на межі чи перевищують резервний потенціал організму, в яких один або декілька факторів мають екстремальні, тобто гранично можливі постійні значення [2. с. 6].

При підготовці правоохоронців необхідно приділяти увагу не тільки до процесуальної складової підготовки, а й до особистості фахівця, який реалізує професійні функції в екстремальних умовах, від якої залежить якість виконання цих функцій. Подібні акценти знаходимо в дослідженнях щодо підготовки до роботи в екстремальних ситуаціях. Так у своєму дослідженні В. Лефтеров розкриває теоретичні підходи щодо розвитку особистості й психологічні особливості, шляхи і засоби психосоціального та професійного розвитку фахівців екстремальних видів діяльності [5].

У підручнику М. Ануфрієва. О. Бандурки, О. Ярмиша узагальнено досвід роботи відомчих вищих закладів освіти, нормативно-правову базу їх

діяльності: розглядаються питання структури, управління, організації навчального процесу, методичної, науково-дослідницької, виховної роботи. Авторами використано значний фактичний матеріал і великий власний досвід керівної, наукової, педагогічної діяльності [1].

Педагогічні дослідження розкривають питання підготовки працівників до екстремальних умов певною мірою. Як стверджує В. Дяченко, «...вимоги до підготовки працівників якісно змінюються, так як ВНЗ освіти покликані не тільки дати визначену програмами суму знань майбутньому працівнику але й навчити його мислити творчо, нестандартно, приймати швидкі та єдино правильні рішення часом у складних, екстремальних ситуаціях, наполегливо долати труднощі та тимчасові невдачі у службовій діяльності» [3. с. 10].

С. Яворський у своєму дослідженні «Підготовка курсантів навчальних закладів до професійних дій у нетипових ситуаціях оперативно-службової діяльності» визначив поняття «нетипова ситуація» й запропонував класифікацію нетипових ситуацій в оперативно-службовій діяльності з визначенням компонентів професійної готовності до дій у нетипових ситуаціях: мотиваційний, орієнтувальний, операційний, вольовий, оціночний та критерії до них [6].

Як слушно зазначає Л. Криворучко. під час виконання правоохоронцями службових обов’язків трапляються нещасні випадки, наслідками яких часто стають травмування та загибель працівників, діючих в екстремальних умовах.

Забезпечити абсолютну безпеку в таких випадках неможливо, однак можливо знизити ступінь ризику до безпечних умов праці. Підвищення рівня професійної підготовки правоохоронців до дій в екстремальних умовах автоматично підвищує і рівень безпечності під час служби в нормальних умовах [4].

В. Шевченко теоретично обґрунтував та експериментально довів ефективність нових програм навчально-бойової підготовки особового складу Збройних сил України на основі психофізіологічного підходу до їх

професійної діяльності в екстремальних ситуаціях та миротворчих місіях. Ці програми забезпечили професійну надійність і боєздатність військовослужбовців [6].

Крім того. Г. Яворською у посібнику «Педагогіка для правників» висвітлюються найважливіші положення педагогіки з урахуванням специфіки правоохоронної діяльності та розкриваються загальні основи педагогіки як науки, теорії і практики організації навчального і виховного процесів, особливості системи юридичної освіти в Україні та в інших країнах. А також нею визначено складові педагогічної діяльності в діяльності юриста: педагогічне спостереження, педагогічний аналіз, прийняття педагогічного рішення, педагогічне спілкування, педагогічний вплив та педагогічна оцінка. Важливо й те. що у цій роботі можна знайти опис складових педагогічної техніки юриста: психотехніка, педагогічна техніка, використання мовних і немовних засобів та багато інших технік і прийомів [3]. В комплексному застосуванні вони допомагають підвищити ефективність професійної діяльності, керувати своїм станом та впливати на інших.

Перспективними напрямами підготовки правоохоронців у ВНЗ України є: профілактика втрати професійних цінностей, формування позитивної мотивації до роботи, зміцнення здоров’я і стимулювання до самовиховання у тому числі фізичного самовиховання для фізичної підготовленості до дій в екстремальних умовах, формування емоційної стійкості, самоповаги, стресостійкості, психолого-педагогічних і спеціальних знань і вмінь роботи в екстремальних у мовах.

Таким чином, бачимо початок звернення педагогічних досліджень до професійної підготовки правоохоронців, обґрунтування необхідності педагогічної, психологічної, правової та фізичної підготовки працівників силових структур до роботи в екстремальних у мовах, виокремлення окремих психологічних якостей, властивостей особистості, якостей особистості, необхідних для такої роботи, і шляхи, моделі, педагогічні умови їх формування на основі системного, особистісного, особистісно-орієнтованого

діяльнісного психофізіологічного підходів.

Проаналізувавши стан проблеми, під професійною підготовкою ми розуміємо насичення всього навчально-виховного процесу у відомчих ВНЗ України змістом, формами, методами що спрямовані та відображають сутність майбутньої професії, наслідком чого є сформована готовність до професійної діяльності, задоволеність працею, її якістю, продуктивністю, засвоєння правил і норм професії, формування особистості і усвідомлення ним себе як професіонала.

Виходячи з цього, можемо сформувати основне протиріччя навчального процесу яке повинно бути основою для формування професійної готовності до роботи в екстремальних умовах: це протиріччя між наявним досвідом, якостями особистості, знаннями, вміннями поведінки особистості в екстремальній ситуації та необхідними – тими, яких поки що немає; – знаннями, якостями, досвідом вмінь та навичок поведінки працівників в екстремальних умовах. Тобто весь процес професійної підготовки до роботи в екстремальних умовах повинен бути професійно спрямованим - як у меті, завданнях, змісті, так і в формах і методах підготовки, враховувати вікові та індивідуальні особливості працівників.

Проведене дослідження не вичерпує всієї різноманітності питань, пов'язаних з особливостями професійної підготовки до роботи в екстремальних умовах працівників силових структур, воно дозволяє окреслити ті проблеми, які потребують додаткового вивчення, а саме: пошук шляхів підвищення мотивації правоохоронців, розвитку професійної підготовки до роботи в екстремальних умовах.

Список використаних джерел:

1. Ануфрієв М. І. Вищий заклад освіти МВС України: наук.-практ. посіб. / М. І. Ануфрієв, О. М Бандурка, О. Н. Ярмиш. Харків : Ун-т внутр. справ, 1999. 369 с.

2. Білоус Т. Л. Формування професійної готовності до роботи в екстремальних умовах у майбутніх працівників органів внутрішніх справ

України: автореф. канд. пед. наук: 13.00.04. Слов'янськ, 2015. 21 с.

3. Дяченко В. І. Формування професійної усталеності курсантів вищих закладів освіти системи МВС: автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2000. 19 с.

4. Криворучко Л. С. Організація професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ до дій в екстремальних умовах: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2008. 213 с.

5. Лефтеров В. О. Особистісно-професійний розвиток фахівців екстремальних видів діяльності: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.09. Харків, 2008. 37 с.

6. Психофізіологічний аналіз методологічних підходів до забезпечення професійної надійності і боєздатності військовослужбовців Збройних сил України / В. Є. Шевченко, В. В. Опанасенко, В. В. Маслюк, М. А. Остапенко, Н. В. Новосельська // Військова медиірта України. 2005. Т. 5. № 1. С. 38-41.

СЕКЦІЯ 3.
КОНКУРС ЯК СПОСІБ ВИЗНАЧЕННЯ КАНДИДАТА НА ПОСАДУ

КОНКУРС КАНДИДАТА НА ПОСАДУ ПОНЯТТЯ, ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Звєрєв Антон Віталійович
інспектор кафедри спеціальних дисциплін
та організації професійної підготовки,
Університет державної фіскальної служби України

В сучасних змінах нашої держави кадрове забезпечення являється одним із ключових за для прогресу, та вдосконалення не тільки суспільства, але й держави в цілому. Тому реформування кадрової політики в України як одним з обов'язкових умов євроінтеграції країни започаткувало таке явище як «конкурс» яке є не аби яким важливим для об'єктивної оцінки кандидатів на посаду. Сам по собі добір передбачає оцінювання як професійних, так і особистих якостей кандидатів на посади, визначає спроможність кожного з них ефективно, якісно та результативно виконувати в майбутньому встановлені перед ним задачі та обов'язки які буде передбачати його посада. Загалом саме по собі поняття «конкурс» являє собою різновид змагання за встановленими правилами, певними критеріями, у конкретні строки у певній сфері або сферах суспільної діяльності, що має на меті визначити найкращого серед осіб або організацій, що беруть у ньому участь. На сьогодні, згідно чинного законодавства, сам по собі конкурс в Україні на заняття вакантних посад складається з декількох етапів, а саме:

1) оприлюднення оголошення про проведення конкурсу;

2) прийом документів від осіб, які бажають узяти участь у конкурсі;

3) проведення оцінювання учасників конкурсу;

4) добір кандидатів [1].

Після проведення низки реформ у кадровій сфері правова регламентація процедури оцінювання кандидатів на посади почала здійснюватись як на законодавчому рівні, так і через прийняття відповідних підзаконних нормативно - правових актів. На сьогодні, нормативну основу в Україні у вище зазначеній сфері становлять: Закон України « Про державну службу»,

«Про запобігання корупції», Постанова Кабінету Міністрів України, «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служб», Наказ Національного агентства з питань державної служби «Про затвердження переліку тестових завдань для кандидатів, які пройшли перевірку документів» передбачену частиною першою статті 26 Закону України « Про державну службу». Окрім цих основних також важливу роль відіграють посадові інструкції та затверджені профілі професійної компетентності посад державної служби, які визначають і конкретизують перелік прав, обов'язків та повноважень кандидата, в залежності яку посаду мін має намір обійняти.

Слід зазначити, що завдяки конкурсу кандидатів на посади здійснилися ряд позитивних зрушень та нововведень, які досить позитивно впливають на загальну ситуацію та боряться з рядом таких проблем: як корупція, не кваліфікованість кандидатів, не підготовленість, не об`єктивна оцінка та інші, які виникали при відборі на певну посаду без конкурсу. Також неможливо згадати про факт негативних чинників, які на превеликий жать існують та за певних обставин можуть впливати на результати конкурсного відбору. До них можна віднести вплив з боку представників конкурсної комісії, які можуть діяти виключно в своїх «бажаних» власних інтересах, можливість попередньої домовленості, таємного надання кандидату умов та завдань, з метою якісної підготовки, а також не можна виключати можливість при проведенні співбесіди факту привілейованого ставлення комісії до певного кандидата на посаду.

Також не будемо забувати про міжнародний досвід який безсумнівно впливав на зміну сталого режиму. Яскравими прикладами для України безпосередньо стали країни Європи такі як: Франція, Німеччина, США, Японія, Велико Британія, загалом їхню систему конкурсного відбору можна поділити на дві моделі:

– перша модель має назву «закрита» або «кар'єрна», тобто це елітарний підхід до відбору та призначення державних службовців, та інших кандидатів

на певні посади які отримали спеціальну освіту. Такий підхід більшою мірою властивий Німеччині, Японії, Франції;

– друга представляє собою «відкриту» модель або як її називають деякі дослідники «посадовою» або «позиційною». Даній моделі є притаманними вільний добір і призначення кадрів на будь-яку посаду. Головними умовами кар'єрного просування є відповідність наявних знань, умінь і навичок конкретній посаді. Така модель широко за, застосовується у Великій Британії, США, Канаді.

Отже, проаналізувавши все вище зазначене можна дійти наступних висновків: завдяки новим умовам щодо конкурсу кандидати на певну посаду, ми можемо спостерігати позитивну тенденцію змін у кадровій політиці держави не зупиняючись на вже досягнутому результаті, а удосконалення вже існуючої системи нормативної бази, запозичення міжнародного досвіду, аналіз їх позитивних та негативних наслідків дасть змогу ще більше розвиватися Україні, що безпосередньо забезпечить зростання рівня життя суспільства.

Список використаних джерел:

1. Стратієнко Г. Д. Теоретико-методологічні засади та організаційно-правовий аспект добору кадрів для заняття посад державної служби в Україні. *Електронний журнал «державне управління: удосконалення та розвиток»*. 2013.

2. Даниленко Ю. С. Процедурні аспекти оцінювання кандидатів на державну службу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017.

3. Борисова. Кадрова технологія конструктивного відбору на державній службі: традиції та інновації. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. №1. С. 106–112.

4. Соколова Т. А. Особливості проходження державної служби в розвинених країнах. *Інвестиції практика та досвід*. 2011. С. 87–88.

АНАЛІЗ КОНКУРСНИХ ПРОЦЕДУР ВІДБОРУ В СИСТЕМІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Параниця Сергій Павлович
заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки кандидат юридичних наук, доцент,
Університет державної фіскальної служби України

В Україні гострою є необхідність оптимізації кількісного складу працівників правоохоронних органів. Сучасні зміни соціально-економічних і політико-правових умов функціонування правоохоронної системи, курс нашої держави на євроінтеграцію детермінують потребу в реформуванні системи правоохоронних органів, адаптації її до суспільних потреб і можливостей держави. Уряд України оголосив про суттєву та узгоджену реформу правоохоронного сектору країни, як необхідну передумову для консолідації поточних зусиль європейської інтеграції. Загальна довіра громадськості пов'язана, у першу чергу, з коригуванням завдань та функцій правоохоронних органів, упровадженням нових засад проходження служби, нових критеріїв оцінки роботи правоохоронців для підвищення рівня захисту прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави від протиправних посягань.

Відповідно до Указу Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 «Про затвердження Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» передбачено здійснення реформування правоохоронної системи за вектором національної безпеки України. Тобто реформування правоохоронної системи слід здійснювати у системі забезпечення національної безпеки України [1]. Існуючі загрози сьогодення вимагають від органів влади, у т.ч. й правоохоронних, забезпечення внутрішньої безпеки держави і ефективний захист громадян.

На жаль, протягом десятиліть в Україні не затверджено документів стратегічного планування, таких як: Стратегії, яка передбачає реформування органів Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Державної фіскальної служби

України, Державної кримінально-виконавчої служби України, прокуратури, а також комплексне вирішення завдань з реалізації державної політики у сфері функціонування кримінальної юстиції, охорони громадського порядку, забезпечення безпеки громадян, протидії злочинності, охорони кордонів, контролю митних і податкових зборів. Сьогодні, на жаль, кожний правоохоронний орган реформує себе сам [2].

Термін «правоохоронні органи» згадується у Законах України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» (ст. 2), «Про державну таємницю» (ст. 3), «Про захист суспільної моралі» (ст. 15), «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними» (ст. 7), «Про контррозвідувальну діяльність» (ст. 5), «Про основи національної безпеки України» (ст. 1, 8, 9), «Про участь громадян в охороні громадського порядку та державного кордону» (ст. 4) [3].

Але пересічний громадянин під правоохоронними органами розуміє саме ті, які повинні здійснювати повсякденний захист його прав, свобод та інтересів від різноманітних злочинних посягань, і з працівниками яких йому найчастіше доводиться стикатися у повсякденному житті.

На думку, Т. Гудзь досить важливим аспектом реалізації Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ має стати демілітаризація МВС та перехід до виконання соціально-сервісних функцій правоохоронними органами з метою розв’язання проблем населення [4, с. 352].

Діяльність правоохоронних органів повинна спиратися на зв’язок та підтримку населення. Тобто йдеться не тільки про реформування МВС України, а про всі без винятку правоохоронні органи, які разом з відповідними нормативноправовими засадами, організаційним та іншими видами забезпечення утворюють правоохоронну систему держави.

Головним елементом, що має важливе значення у виборі кадрів на керівні посади, беззаперечно є конкурсний відбір – технологія, що активно

застосовується в Україні з 2015 року із прийняттям відповідних засад у Законі України „Про державну службу” [5] та Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки [6].

Конкурсна процедура – це встановлений порядок конкурсу, а конкурсне провадження – це власне його розгляд і розв’язання.

Важливість конкурсу як способу заміщення вакантних посад на державній службі полягає в тому, що він є соціально-правовим методом оцінювання ділових якостей претендентів, в основі якого демократичні принципи об’єктивності, гласності та змагальності. Професійні, моральні, психофізіологічні якості кандидатів вивчаються у певній послідовності за встановленими правилами. Потенційно конкурс дає можливість підібрати для певної посади найдостойнішого з претендентів.

Проведення конкурсу здійснюється відповідно до визначених в установленому законом порядку вимог до професійної компетентності кандидата на вакантну посаду державної служби за результатами оцінювання його особистих досягнень, знань, умінь і навичок, моральних і ділових якостей для належного виконання посадових обов’язків.

Єфремова О. П., зазначає, що чинний Закон не окреслює конкурсне заміщення вакантних посад у державній службі у повному обсязі, а саме не визначає поняття „конкурсу”, та інших визначень необхідних для трактування конкурсу. Наприклад, таких як адміністративна посада, державна посада, державний службовець, службова особа, службові повноваження, категорія державної служби, ранг державної служби, кваліфікаційні вимоги та інші [7].

За А. Турчиновим, відбір кадрів – це система заходів, які забезпечують формування такого складу державних службовців, кількісні та якісні характеристики якого відповідали б цілям та завданням державної служби. Загалом, відбір персоналу – це ідентифікація, зіставлення, співвідношення найбільш загальних вимог, властивих посаді або висунутих організацій, сферою діяльності з характеристиками персоналу, конкретної людини. Відбір

– це багатоактивна дія, в якій людина бере участь протягом практично всього періоду своєї активної професійної діяльності.

Відбір персоналу – це кадрова технологія, яка забезпечує селекцію фахівців із метою заповнення ними вакантних посад державної служби.

Таким чином, основні напрями удосконалення цієї кадрової технології вже визначені.

Відсутність системного аналізу недоліків чинного законодавства, яке суттєво стримує реформування і розвиток правоохоронної системи та її складових, у тому числі конституційних положень про правоохоронну діяльність та правоохоронні органи держави, унеможливлює ефективно і на системному рівні впроваджувати нові законодавчі ініціативи та системно впроваджувати реформи.

Список використаних джерел:

1. Про стратегію сталого розвитку України – 2020: Указ Президента України від . *Офіційний вісник України*. 2015. № 4. с. 8.

2. Литвиненко В. І. Концептуальні засади реформування правоохоронних органів України. *Наукові праці МАУП*. 2017. Вип. 52(1). с. 7–16.

3. Гірич В. До проблеми визначення базових понять у контексті реформування правоохоронних органів [Аналітична записка]. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: www.niss.gov.ua/artikles/1153/

4. Гудзь Т. І. Реформа правоохоронних органів України та її вплив на захист конституційного ладу. URL: file:///C:/Users/ASUS/Downloads/kveZxwd9rvOxbeu_28EIQh0mP22LsOzv.pdf

5. Про державну службу: Закон України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/889-19.

6. Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/ 474-2016-%D1%80/print.

7. Єфремова О. П. Сучасний стан правового регулювання конкурсу в державній службі України. *Часопис Національного університету "Острозька академія"*. Серія "Право". 2011. № 2(4) : URL: http://lj.oa.edu.ua/articles/2011/n2/11yopdsu.pdf.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КОНКУРСНОГО ЗАМІЩЕННЯ ПОСАД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Костенко Ростислав Сергійович
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
Університет державної фіскальної Служби України
Науковий керівник: Буток Олена Володимирівна
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін
та організації професійної підготовки,
Університет державної фіскальної служби України

Світовий досвід забезпечення організації державної служби указує, що найефективнішим способом заміщення та заняття посад на державній службі є конкурс. Саме цей організаційно-правовий спосіб заміщення посад на державній службі і повинен, на сучасному етапі розвитку правової, демократичної держави повинен привертати найбільше уваги вчених та учасників процесу побудови сучасного, професійно здатного, демократичного державного апарату.

Варто зазначити, що досить вагомий вклад у дослідження цього напрямку внесли І.А. Василенко, А.А. Демин, М.І. Іншин, А.В. Оболонський та інші науковці. Разом із тим деякі питання залишились не дослідженими. Тому метою мого дослідження є аналіз зарубіжної практики конкурсного заміщення посад державних службовців.

Кадровий процес можна розглянути як систему заходів з професійної підготовки та перепідготовки, відбору й розстановки кадрів, які відповідають вимогам загальнодержавної кадрової стратегії, завданням відповідних органів влади.

Кадрова політика в Україні в сучасних умовах ще не повною мірою відповідає сучасним вимогам і завданням. На різних рівнях влади на даному

етапі розвитку відсутня програма дій щодо розвитку персоналу, а кадровий процес зводиться до здійснення контролю за негативними проявами в роботі з персоналом, причинами виникнення конфліктів. Характерною для неї є відсутність висококваліфікованих кадрів, заохочення до праці посадовців, засобів діагностики кадрової ситуації, оцінки праці та персоналу, прогнозу кадрових потреб тощо. Кадрові служби більшості органів влади не мають програм розвитку персоналу. У нинішніх умовах докорінних перетворень в Україні проблема адаптації зарубіжного досвіду державної служби до українських реалій є не лише актуальною, але й необхідною.

На сьогодні у світі існують різноманітні системи підготовки державних службовців, особливості побудови яких залежать від багатьох чинників. Наприклад, в унітарних державах домінують тенденції централізованої підготовки державних службовців, у федеральних – навчання значною мірою децентралізовано. Система навчання залежить також від типу державної служби – кар'єрної (Європа) чи контрактної (Північна Америка) [1, с. 495].

В більшості держав світу процедура прийому зазвичай пов'язана з характером посади. Наприклад, відносно осіб середньої й вищої ланки, в основному, встановлена конкурсна процедура. Кількісне співвідношення осіб, що одержали статус державних службовців на конкурсній основі, і тих, для кого передбачені інші процедури, у різних країнах світу неоднаково. Так, у Франції прийняті за конкурсом становлять майже половину всіх державних службовців.

Зайняття посад на конкурсній основі за кордоном має загальні риси. Попередній відбір кандидатів на службу здійснюється колегіальним органом після відповідного опублікування повідомлення про вільні посади й проведення іспитів. Наприклад, у: Великобританії – це письмова доповідь на певну тему; Канаді – спеціальне тестування або іспит; Франції – конкурс (оголошується постановою відповідного міністра, у якій вказується порядок проведення випробувань.

Відбір кандидатів здійснюється спеціальним журі, створюваним органом, що набирає чиновників). В основі побудови сучасної державної служби в США знаходиться «система заслуг» [1, с. 49], що характеризується наступними критеріями: набір на державну службу повинен здійснюватися із числа кваліфікованих осіб і по можливості з різних верств суспільства, а вибір кандидатів і просування по службі повинні здійснюватися винятково з урахуванням здатностей, знань і професійної підготовки на основі справедливого й відкритого конкурсу, що забезпечує всім рівні можливості [2, с. 221]. Одним із принципів державної служби є рівність можливостей під час працевлаштуння вання. Однак законодавством встановлені пільгові умови для ряду категорій, у тому числі для ветеранів війни, інвалідів і представників національних меншостей [3, с. 104]. Доречно зазначити, що в багатьох країнах конкурсна система використовується не тільки для зарахування здобувача на державну службу, але й для зміни посади, в деяких країнах - рангу.

Призначення на основі конкурсу є основним засобом заміщення вакантних посад в країнах Європи. Системний аналіз європейського законодавства дозволяє говорити, що конкурсна процедура, як правило, включає в себе:

– перевірку дотримання кандидатами умов прийняття на державну службу загалом та вимог прийняття на конкретну посаду зокрема. Таким чином, здійснюється відбір кандидатів, що будуть допущені безпосередньо до проходження конкурсу.

– проведення іспиту, як правило, в письмовій формі або проходження тестування.

– конкурсну співбесіду або психологічне тестування.

– розгляд особової справи кандидата на державну службу, його документів та результатів попередніх етапів конкурсної процедури [3, с. 46].

Конкурси при вступі на державну службу в Україні за результатами вибіркових порівнянь набагато нижчі, аніж в більшості країнах Європи. В

європейських країнах реально існує занадто високий рівень змагання між претендентами на посади публічної служби (іноді до 20-50 кандидатів на одне місце). У більшості демократичних країн конкурсна процедура – це єдиний можливий засіб вступу на публічну службу, а тому основним критерієм, за яким відрізняються публічно-службові відносини від трудових відносин громадян, які несуть службу в органах публічної влади. Публічні службовці при прийнятті на державну службу вперше призначаються на відповідні посади, класифіковані за рівнем необхідної для їх заміщення освіти і професійної підготовки, за відбірною процедурою і далі призначаються при просуванні по службі на подальші посади за результатами відбірної процедур.

Державні іспити мають дуже складний і формалізований характер, а до процедури відбору на вільну посаду входить попередній відбір кандидатів на підставі їх досьє і остаточний – за результатами співбесіди. Для вступу на вищу службу (необхідний ступінь бакалавра), середню службу (необхідна професійна освіта) або просту службу (необхідна середня освіта) існує конкурс документів, підготовча служба є менш тривалою і завершується простим іспитом.

Наприклад, у Німеччині застосовуються особливі конкурсні процедури, що відрізняються своєю поетапністю. Статус чиновника найвищої категорії «А» можна набути після поетапного відбору і вільного прийняття на кадрову службу. Кандидат на кадрову службу з університетською освітою (переважно юристи) має успішно скласти перший державний іспит і пройти відбір на підготовчу службу. Відібрані кандидати проходять упродовж двох- трьох років підготовчу службу (приблизно 70 відсотків цього часу припадає на стажування на різних посадах і в органах різного рівня і 30 відсотків – на навчання). Вони мають витримати другий державний іспит і отримати звання «асесора», яке засвідчує здатність займати посади на кадровій службі і потім успішно пройти процедуру відбору на вакантну посаду. Поетапні відбір і вільне приймання є тим єдиним і складним шляхом, яким громадянин

Німеччини на рівних для всіх умовах може за його власним бажанням здобути правовий статус державного службовця [4, с. 343].

Дослідивши дану тему можна дійти висновку, що дослідження організації публічної служби у зарубіжних країнах, можна визначити стійкі традиції до її відкритості, реформування системи оплати праці, морального та матеріального заохочення посадовців. Таким чином, досить вагому роль для підвищенні ефективності діяльності органів влади у зарубіжних країнах відіграють вміло побудовані технології управління кадровими процесами. Розглянутий досвід зарубіжних країн щодо відбору кадрів на публічну службу, створення умов для професійного зростання посадовців, підвищення рівня їх професійних навичок, процедури оцінювання службовців з урахуванням національних особливостей може бути запровадженим у діяльність вітчизняних органів публічної влади. Перспективами подальших розвідок є здійснення порівняльного аналізу систем підготовки посадовців у зарубіжних країнах та в Україні.

Список використаних джерел:

1. Кіцак Т. Зарубіжні системи підготовки державних службовців. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. ЛРЫДУ НАДУ. Вип. 18/19 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2009. 560 с.

2. Демин А. А. Государственная служба : учебное пособие. М., 2004. 140 с.

3. Свод законов США. Титул 5 Государственные органы и служащие Часть III, Сектор 2301. Государственная служба в странах основных правовых систем мира. Нормативные акты / под ред. А. А. Демина. М., 2001. 360 с.

4. Оболонский А. В. Государственная служба США – История и современность. Государство и право. 1999. № 4. С. 103-111.

5. Маликов М.І., Галіуллін Т.Т. Зарубіжний досвід державної служби: підручник. Уфа: БАГСУ, 2007. С. 46-47.

6. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К. : Видавничій Дім «Ін-Юре», 2002. 668 с.

ДОДАТКОВІ ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСОБИ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Гарбовський Леонід Антонович
доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, кандидат юридичних наук, доцент,
Університет державної фіскальної служби України

Формування в Україні правової держави, в якій людина є головною соціальною цінністю, а її інтереси і потреби – основним критерієм діяльності держави, закономірно передбачає оновлення національного законодавства, приведення його у відповідність з міжнародно-правовими стандартами в галузі прав людини. Забезпечення громадян кваліфікованою юридичною допомогою в наші дні вважається важливим конституційним положенням. Як норми Конституції України[1] так і чимало інших законодавчих положень, у першу чергу тих, котрі покликані гарантувати право особи на захист під час кримінального провадження забезпечують це право та надають можливість особі вільно розпоряджатись своїми правами.

Увага законодавця до того, щоб громадянам надавалася кваліфікована юридична допомога, викликана насамперед широким визнанням порівняно простого вихідного положення: реалізація прав і свобод людини і громадянина можлива повною мірою, коли вони відстоюються зі знанням справи, кваліфіковано та гарантуються діяльністю державних органів.

У всіх сферах правового регулювання, в тому числі і в кримінальному судочинстві, повинні отримати послідовний розвиток і конкретизацію основні принципи, на яких базуються взаємовідносини між правовою державою і особистістю, а саме: взаємна, рівнозначна відповідальність держави і особистості; верховенство права, законність і суворе підпорядкування праву діяльність всіх державних органів і посадових осіб; обмеженість і підзвітність державної влади; невід'ємність, непорушність і

недоторканість основоположних прав і свобод особистості гарантованих Конституцією України.

Однак, в часи незалежності України можна назвати низку прикладів, коли посадові особи правоохоронних органів неналежно виконували покладені на них обов'язки, а іноді завідомо порушуючи норми права наносили невиправної шкоди особі і дисциплінарна відповідальність у цьому випадку не співрозмірна з відшкодуванням шкоди державою за рішенням суду.

Враховуючи аналіз судово-слідчої практики та незадовільну оцінку громадян України діяльності правоохоронної системи держави Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до КПК України щодо удосконалення забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» [2].

Цей Закон спрямований на забезпечення неухильного дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час досудового розслідування та посилення відповідальності правоохоронців за неналежне виконання покладених на них обов'язків під час досудового розслідування. Тобто, вперше у законодавстві України передбачено, що держава може компенсувати шкоду потерпілому за допомогою «зворотної вимоги» до винних осіб.

Такого в історії українського правосуддя ще не було, але така норма діє в багатьох європейських демократичних країнах. Цим Законом передбачено, якщо слідчий або прокурор під час досудового розслідування поводяться стосовно особи незаконно, то коли суд винесе рішення про компенсацію їй збитків, то платитиме не держава, а саме слідчий чи прокурор виплачуватимуть ці кошти. Зрозуміло, що компенсація відбувається не автоматично, а держава відшкодувавши шкоду, завдану слідчим, прокурором, застосовує право зворотної вимоги до цих осіб у разі встановлення в їх діях складу кримінального правопорушення за

обвинувальним вироком суду, який набрав законної сили, або дисциплінарного проступку, незалежно від спливу строків застосування та дії дисциплінарного стягнення.

Закон передбачає також можливість особі подати до суду скаргу, якщо слідчий повторно відкрив кримінальне провадження за тією самою фабулою, а також оскаржити неправомірну бездіяльність слідчого органу, якщо кримінальне провадження розслідується більше передбаченого строку і безпідставно не закривається. Цим самим, створюється додатковий інструмент для захисту прав громадянина від незаконного кримінального переслідування – дається можливість притягнути конкретну посадову особу до відповідальності, персональної майнової відповідальності за збитки, які вона спричинила громадянину. Також цей Закон передбачає право учасника кримінального провадження заявляти клопотання слідчому, прокурору про закриття кримінального провадження якщо існує не скасована постанова слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження у разі встановлення відсутності події кримінального правопорушення, або відсутності в діянні складу кримінального правопорушення. Таке клопотання слідчий, прокурор зобов’язаний розглянути в строк не більше трьох днів з моменту подання і задовільнити за наявності відповідних підстав, а у разі відмови – оскаржити таке рішення до суду. Крім того, передбачена можливість особи, звернутися до слідчого судді з клопотанням про закриття кримінального провадження, якщо закінчилися строки, встановлені для проведення досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР до дня повідомлення особі про підозру.

Отже, такі зміни дозволяють запобігати випадкам безпідставного продовження строків досудового розслідування у кримінальному провадженні, в якому жодній особі не повідомлено про підозру, що призводить до завдання шкоди особам, які не є підозрюваними, однак стосовно них фактично проводяться процесуальні дії та притягувати до

матеріальної відповідальності посадових осіб, які свідомо порушували закон або неналежно виконували покладені на них обов’язки.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 року №254К/ 96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про внесення змін до КПК України щодо удосконалення забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування: Закон України № 2548 VIII від 18 вересня 2018р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2548-19.

Наукове видання

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

08 листопада 2019 року

Матеріали надруковані в авторській редакції.
За достовірність фактів, посилань, стилістичне та орфографічне оформлення відповідальність несуть автори публікацій та їх наукові керівники.

Здано до друку 12.11.2019. Формат 60х84х16
Папір офсетний № 1. Гарнітура «Timens New Roman»
Ум. друк.арк. 18,5
Тираж 70 примирників. Замовлення № 1056

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром
Університету ДФС України
08200, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., Україна

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розпосюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 5104 від 20.05.2016